

AKO OTRÁVIŤ DEMOKRACIU

**AKTÍVNE OPATRENIA
VČERA A DNES**

MIESTO ÚVODU

„Súčasná etapa sa vyznačuje konfrontáciou dvoch úplne protichodných svetonázorov a dvoch politických smerov — socializmu a imperializmu — konfrontáciou, ktorej intenzita a ostrie nemajú obdobu v celom povojnovom období. **Bojuje sa o mysele a srdecia niekoľkých miliónov ľudí na celom svete. Budúcnosť ľudstva závisí do značnej miery od výsledku tohto ideologickejho zápasu...**“ Tieto slová Jurija Andropova (gen. taj. ÚV KSSZ), najvyššieho predstaviteľa niekdajšieho Sovietskeho zväzu a bývalého predsedu KGB, z júna 1983 tvoria úvod dokumentu z dielne československej komunistickej rozviedky s názvom „Význam dezinformácie v súčasnej medzinárodnej politickej situácii“ (ABS, f. I. S-SNB, SF 615). Dnešný ruský prezident bol v čase Andropovovho pôsobenia v KGB jeho podriadeným...

Juri Vladimirovič Andropov, predseda KGB v rokoch 1967 – 1982
(Generálny tajomník ÚV KSSZ) a jeho žiak a nasledovník
Vladimír Vladimírovíč Putin (príslušník KGB 1975 – 1991)
Zdroj: <https://cs.wikipedia.org/>

ÚTOK NA DEMOKRACIU

„Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát.“ Píše sa hneď v prvom ustanovení našej ústavy. Demokracia a právny štát však môžu byť len pojмami, ak nie sú napĺňané obsahom. A obsahom by sme ich mali napĺňať my občania. Rovnako tak by sme mali dbať o udržanie ich formy a kondície. Ak chceme žiť ako slobodní ľudia v slobodnej spoločnosti, je nevyhnutné rešpektovať práva a slobody ostatných, rešpektovať základné pravidlá a inštitúcie zastupiteľskej demokracie a strážiť kritériá, vďaka ktorým je štát skutočným právnym štátom. A mali by sme to robiť dobrovoľne na základe všeobecne uznaných hodnôt (a pre ne samotné) a morálneho kompasu. Dnes sme však stále intenzívnejšie vystavení útoku práve na tie, v podstate nevyhnutné podmienky fungovania demokracie. Sme vystavení útoku, ktorého cieľom je rezignácia na snahu napĺňať pojmy právny štát a demokracia obsahom. Ak rezignujeme, hrozí nám strata slobody, ľudských práv a možnosti žiť nás život podľa našich predstáv.

Hoaxy, propaganda, fake news, pojmy, ktoré sa stali bežou súčasťou nášho jazyka, sú prostriedkom na dosiahnutie stavu rezignácie alebo priam odporu k slobodnej demokratickej spoločnosti a právnemu štátu a jeho inštitúciam. Motivácia ich tvorcov je veľmi jednoduchá. Je ňou presadzovanie vlastných záujmov. Najčastejšie vlastných mocenských záujmov. Predstava pravidiel a zákonov vzťahujúcich sa na všetkých rovnako pre nich jednoducho znamená hrozbu. Preto útočia na hodnoty, princípy, mechanizmy a inštitúcie demokracie a právneho štátu.

V dnešnej postfaktickej dobe, hrajú prím emócie pred faktami a realitou. Je možné zverejniť hoc i úplný nezmysel a vždy sa nájdú recipienti, ktorí mu uveria a berú ho vážne. Na každý fakt sa nájde protiargument, je možné spochybňovať očividnú realitu. Táto situácia je pre šíriteľov dezinformácií a propagandy skvelým prostredím. Tých, ktorí využívajúdezinformácie, lži a propagandu je celá pestrá paleta. Od zmätených individuí, u ktorých množstvo informácií predbehlo ich schopnosť vnímať realitu, až po cynických manipulátorov, zločincov bažiacich po finančnom či mocenskom zisku. Bezpečnostné riziko spojené najmä s touto druhou skupinou exponenciálne narastá, ak ide o štátneho aktéra. Najväčším producentomdezinformačných kampaní na štátnej úrovni je dnes Rusko. To je holý fakt, ktorý nepopierajú ani sami ruskí predstavitelia a tzv. hybridná vojna je súčasťou oficiálnej ruskej vojenskej doktríny.

ĽUDSKÁ MYSĽ AKO FRONTOVÁ LÍNIA

Valerij Vasilievič Gerasimov, dnešný náčelník generálneho štábu ozbrojených síl Ruskej federácie, napísal v roku 2013, teda rok pred ruskou násilnou anexiou Krymu, pre ruský časopis Vojensko-priemyselný kuriér svoje zamyslenie nad novou koncepciou vedenia vojnových konfliktov. Hybridná vojna predstavuje konflikt, ktorý v sebe kombinuje využitie klasického spôsobu boja s ďalšími nevojenskými metódami vedenia konfliktu, na ktoré je kladený veľký dôraz. „Úloha nevojenských prostriedkov dosahovania politických a strategických cieľov narástla a v mnohých ohľadoch prekonáva silu

klasických zbraní. Ťažisko vedenia konfliktov sa presúva k politickým, ekonomickým, informačným prostriedkom a spočíva vo využití protestného potenciálu populácie.“ Inak povedané, cieľom takého snaženia je v maximálnej možnej miere rozložiť systém, stabilitu v krajine, ktorú vnímame ako hrozbu, resp. na ktorú cielime. Takýto štát sa stáva podstatne jednoduchším cieľom. „Dokonale prosperujúci štát sa môže v priebehu niekoľkých mesiacov alebo dokonca dní zmeniť na arénu divokého ozbrojeného konfliktu, stať sa obeťou zahraničnej intervencie, upadnúť do chaosu, humanitárnej katastrofy a občianskej vojny,“ napísal generál Gerasimov. Hlavnou myšlienkovou článku je, že hranice medzi mierom a vojnou sa stierajú a niekedy nie je zrejmé, že vojna už prebieha. Je to stav stálej vojny, keď je prakticky nemožné rozlísiť, či vojna prebieha, alebo nie.

„Ruský pohľad na modernú vojnu je založený na teórii, že hlavným bojovým priestorom je myšel. Vedenie nových vojen alebo vojen novej generácie bude preto založené na informačnej a psychologickej vojne, aby sa dosiahla nadvláda nepriateľských vojsk, aby sa získali pod kontrolu jeho zbrane, t. j. aby sa morálne a psychologicky zlomili ozbrojené sily a civilné obyvateľstvo nepriateľa. Hlavným cieľom je čo najviac obmedziť nasadenie ťažkej vojenskej sily a dosiahnuť, aby vojenské a civilné obyvateľstvo naopak podporovalo útočníka na úkor vlastnej vlády a na úkor vlastnej krajiny. Zmienka o permanentnej (stálej) vojne je zaujímavá, pretože jej predpokladom je permanentný (stály) nepriateľ. V súčasnej geopolitickej štruktúre je týmto nepriateľom západná civilizácia, jej hodnoty, kultúra, politický systém a ideológia“ (Grohmann 2015). Konštatoval v reakcii na Gerasimova riaditeľ Strediska bezpečnostného a strategického výskumu Lotyšskej národnej akadémie obrany Janis Berzinš.

Valerij Vasilievich Gerasimov, náčelník Generálneho štábu ozbrojených síl ruskej federácie

Zdroj: TASS

Jedným z nepopierateľných dôkazov o praktickom fungovaní ruských dezinformačných kampaní bolo odhalenie tzv. trolej farmy v Petrohrade finískou novinárkou Jessikkou Arovou a tímom jej spolupracovníkov v roku 2015. Novinárka je odvtedy sama terčom „trollenia“ a rôznych dezinformačných kampaní.

Ukážka z rozhovoru s ňou z Denníka N:

„Na čo útočia? Čo im tak leží v žalúdku?“

Útočia na našu slobodu slova, slobodu novinárov, slobodu vyšetrovania, dokonca aj na slobodu akademického výskumu. Robia to cez diskreditačné kampane — poškodzujú reputáciu

bežných ľudí zo západnej spoločnosti. O tom je moja kniha. O ľuďoch, ktorí bojujú a bránia sa.

Čo tým sledujú?

Títo prokremeľskí útočníci chcú navonok to isté čo dovnútra Ruska: umlčať kritikov ich režimu a destabilizovať všetkých naokolo. Vytvoriť kritikom imidž nespoľahlivých, nedôveryhodných ľudí a spochybniť tak ich názor na politiku Kremla. Pre Putina sú to strategickí nepriatelia, a čím menej ich bude, tým lepšie.

Vy ste jedným z cieľov ich útokov.

Áno, ja som celkom dobrý príklad. Na mňa zaútočili preto, že som chcela debatovať o hrozbe ruskej informačnej vojny, teda o trolloch. Tým, že zaútočili na mňa, chceli pokračovať vo svojej informačnej vojne proti západným krajinám. To isté sa deje aj ľuďom, ktorí odhalujú korupciu ruskej vlády. Pre tú je, samozrejme, jednoduchšie pokračovať v korupcii, keď nehrozí, že ju niekto odhalí a zverejní to“ (Denník N, 10. 6. 2020).

Na ruské hybridné hrozby reagoval svojím uznesením aj Európsky parlament. Uznesenie Európskeho parlamentu z 23. novembra 2016 o strategickej komunikácii EÚ s cieľom bojovať s propagandou tretích strán zameranou proti Únii jasne v 8. článku konštatuje: „(EP) uznáva, že ruská vláda využíva širokú škálu nástrojov a prostriedkov, ako sú expertné skupiny (think tanks) a osobitné nadácie (napr. Russkij mir), osobitné orgány (Rossotrudničestvo), viacjazyčné televízne

stanice (napr. RT), domnelé tlačové agentúry a multimediálne služby (napr. Sputnik), cezhraničné sociálne a náboženské skupiny, keďže režim sa chce predstaviť ako jediný obhajca tradičných kresťanských hodnôt, sociálne médiá a internetových trollov s cieľom spochybniť demokratické hodnoty, rozdeľovať Európu, získať domácu podporu a vytvárať dojem zlyhávajúcich štátov vo východnom susedstve EÚ; zdôrazňuje, že Rusko investuje významné finančné zdroje do svojich dezinformačných a propagandistických nástrojov, ktoré využíva buď priamo štát, alebo spoločnosti a organizácie ovládané Kremlom; zdôrazňuje, že na jednej strane Kremel' financuje politické strany a ďalšie organizácie v rámci EÚ s úmyslom poškodiť politickú súdržnosť a že na druhej strane sa jeho propaganda priamo zameriava na konkrétnych novinárov, politikov a jednotlivcov v EÚ“ (Uznesenie EP 23.11.2016, čl. 7 – 15).

STARONOVÁ HROZBA

Ruská hybridná vojna však nie je fenoménom posledného obdobia. Gerasimova doktrína, najmä jej časť týkajúca sa tzv. informačnej vojny je len popísaním praxe, ktorá je stará už viac ako 60 rokov.

„Ruská koncepcia vedenia hybridnej vojny, inými slovami nevyhláseného konfliktu proti cudzím štátom pod prahom vojnového stavu, je pomerne stará, v podstate nadvázuje na masovú produkciu aktívnych opatrení a dezinformácií sovietskych tajných služieb proti euroatlantickému spoločenstvu a zvyšku sveta. Dá sa dokonca povedať, že vďaka využíaniu rôznych moderných komunikačných kanálov, ktoré pred pádom Sovietskeho zväzu neboli k dispozícii, je hybridná

akcia v súčasnosti viac-menej oficiálnou súčasťou zahraničnej politiky Ruskej federácie, ktorá je zameraná na spriatelené, neutrálne aj tzv. nepriateľské štáty“ (Hrubý 2022).

Predseda Bezpečnostného výboru poslaneckej snemovne Českej republiky a niekdajší šéf českého Ústavu pro studium totalitních režimov Pavel Žáček vie, o čom hovorí. V prípade šírenia dezinformácií použil výraz „aktívne opatrenia“. **Aktívne opatrenia** — z ruského „aktivnyje meropriyatja“ — boli jednou z hlavných náplní činností sovietskej KGB. Išlo o „prísne tajné opatrenia, smerujúce v konečnom účinku k podpore zahraničnej politiky a bezpečnosti svetovej socialistickej sústavy alebo k naplneniu určitého operatívneho zámeru“. A prečo ich spomíname? Dôvod je jednoduchý, nejde totiž o nič iné ako o to, čo sa dnes skrýva pod názvom informačná vojna, dezinformácie, hoaxy a propaganda. Informačná, hybridná vojna v dnešnej podobe má svoje korene v minulosti. Na tieto korene plynule nadvázuje a sú to ony, ktoré vytvorili v Európe podhubie pre jej dnešné úspechy.

KONTINUITA MYSLENIA

Vďaka personálnej kontinuite na najvyšších miestach a najmä v bezpečnostných zložkách ruského štátu tu nemohlo ani po konci studenej vojny prísť k zmene pohľadu na svet. K zmene paranoidného vnímania slobodného sveta ako nepriateľa, ktorý sa snaží Rusko zničiť. Ruské tajné služby neboli nikdy reformované. „Plne súhlasím s tým, že nie je možné zredukovať všetko na osobnosť Stalina, nie je to o Stalinovej osobnosti, je to o inštitúciach, ktoré zanechal, o inštitúciach, ktoré neboli reformované. Každý, kto počas týchto posledných rokov chodil na zhromaždenia v Rusku,

Dedičstvo

Zdroj: <https://www.newstatesman.com/world/europe/ukraine/2022/08/joseph-stalin-lessons-for-vladimir-putin>

zažil, resp. prvá vec, ktorá mu padla do oka, keď bol prvýkrát zadržaný a dostal sa do priestorov ministerstva vnútra, bolo, čo sme videli na stenách — videli sme na stenách Stalinových bolševikov, zakladateľov ministerstva vnútra, Ježova, Beriju, ďalších katov, na ktorých je krajina stále hrdá... Preto je problém, samozrejme, v inštitúciach. Keď hovoríme Stalin, mám na mysli tieto inštitúcie. Nie je možné si predstaviť, že na policajnej stanici v Nemecku visí na stene portrét Göringa. V Rusku je to presne tak, stále existujú pamiatky Dzeržinského. Oddelenia, kde dnes mláitia demonštrantov, sú tie oddelenia, ktoré vytvoril Stalin. Svoju história tvorenia počítajú do tejto doby a sú priamymi dedičmi toho, čo bolo vtedy vytvorené“ (Svoboda 6.3.2023).

Prezidentom tejto krajiny je tiež bývalý príslušník KGB. Imperiálne vnímanie sveta rozkúskovaného na sféry vplyvu mu ostalo. Rovnako ako vnímanie nepriateľa. Príslušníci KGB slúžili komunistickému režimu, ideológii postavenej na lži a manipulácii. Manipuláciu, prekrúcaní faktov a úplnej dezinterpretácie skutočnosti. Dnes však už ani nejde o ideológiu. Ide im o prežitie a bezohľadné presadzovanie vlastných mocenských záujmov.

Vďaka personálnej kontinuite a kontinuite myslenia pretrvájú v Rusku aj prostriedky a formy udržania si mocenského postavenia. Kontinuita myslenia a strach zo straty moci sú atribúty, pre ktoré by bolo naivné sa domnievať, že hovorí o vojne, ktorej sme súčasťou, je zbytočným preháňaním a výmyslom. Rovnako tak nie je výmyslom hovoriť, že cieľom útoku na demokracie je rozvrátenie dôvery v spoločnosti, dôvery v inštitúcii, vzájomnej dôvery medzi jednotlivcami a skupinami, kumulovaním konfliktov. Položme si jednoduchú otázku. Je ľahšie ovládnuť vnútorné rozloženú krajinu plnú štiepenia bez vzájomnej dôvery a zmietanú konfliktami alebo je jednoduchšie rozvrátiť krajinu, v ktorej sa nič podobné nedeje? Myslíme si, že odpoveď je veľmi jednoduchá.

PROSTRIEDKY OBRANY

Vďaka ruskej kontinuite vieme, že hrozba, ktorej čelíme, nie je nijako nová. Nové sú viac-menej len prostriedky, teda sociálne siete a informačné technológie, ktorými je možné jej formy masívnejšie, a žiaľ, aj efektívnejšie uplatňovať. Vedomosť o kontinuite však prináša aj možnosť efektívne sa brániť. Dnešné ruské konanie je do významnej miery možné pochopiť poznaním minulosti. V podmienkach aktuálnej

Vladimír Vladimírovič Putin druhý zľava, medzi kolegami z KGB a STASI z čias pôsobenia na rezidentúre KGB v Drážďanoch
Zdroj: BSTU

informačnej vojny poznaním a odhalením jej koreňov, prostriedkov a fungovania v minulosti. Personálna kontinuita znamená kontinuitu myslenia a naučených spôsobov konania. Samozrejme, nie je možné vidieť do ruskej „kuchyne“, kde sa dnes chystajú aktuálne dezinformačné kampane. Nedá sa ani vstúpiť do archívov KGB, ktoré sú a boli neprístupné verejnosti. V archívoch pamäťových inštitúcií na Slovensku a v Českej republike však existujú zachované zväzky jednotlivých „aktívnych opatrení“ realizovaných vtedajšími službami komunistického Československa pod záštitou KGB. Sú veľmi cenným informačným zdrojom.

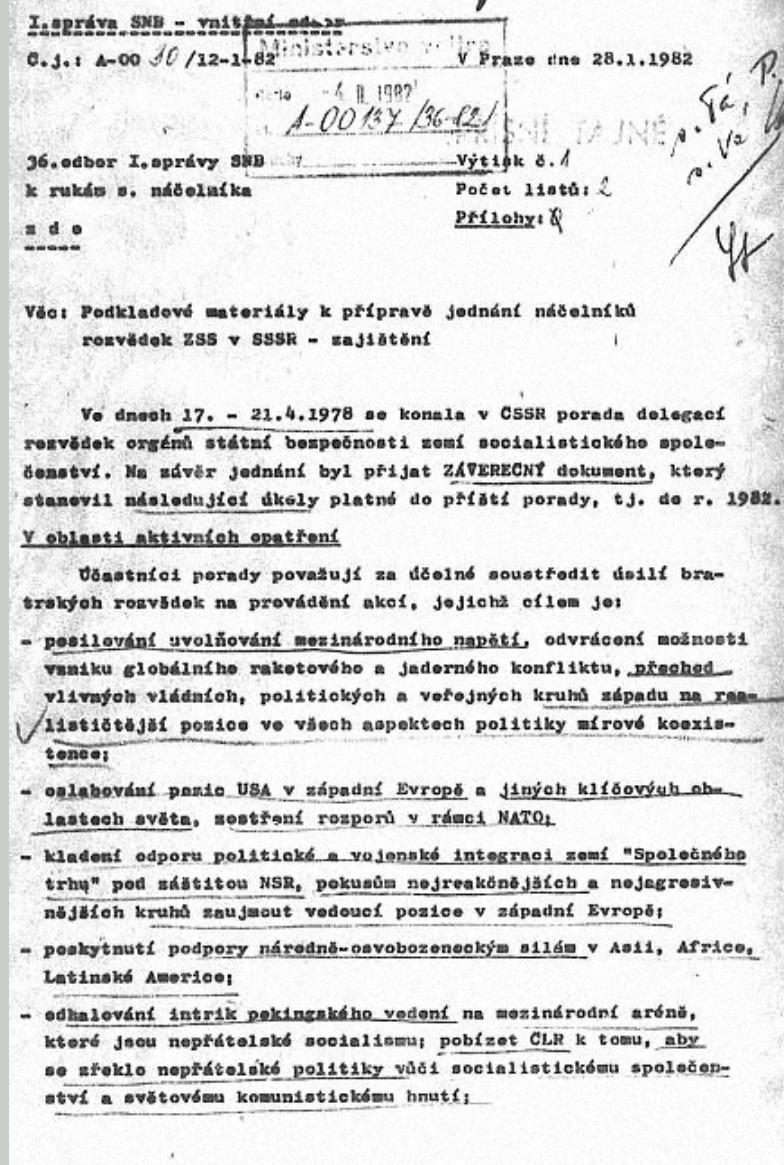

Sovietska delegácia na stretnutí delegácií komunistických rozviedok 1978

Zdroj: ABS ČR

MENŠIA SESTRA

Produkciu „aktívnych opatrení“ zabezpečovala I. správa Zboru národnej bezpečnosti, teda rozviedka komunistického Československa, rozviedka ŠtB. Je dôležité si uvedomiť, že vtedajšie československé tajné služby (podobne ako napokon celá krajina) neboli nikdy nezávislými službami suverénneho štátu. Snáď s výnimkou niekoľkých mesiacov roku 1968 boli vo vazalskom područí KGB. V prípade I. správy-ZNB išlo skutočne o satelitnú službu sovietskej I. hlavnej správy Výboru štátnej bezpečnosti ZSSR, skr. I. HV VŠB ZSSR sovietskej rozviedky, rozviedky KGB. Rozviedka ŠtB zrkadlila svoju „väčšiu sestru“ nielen v organizačnej štruktúre, administrácii dokumentov, ale hlavne v pracovných metódach a cieľoch, stanovených v širších horizontoch práve moskovskou centrálou.

Ciele aktívnych opatrení vyplývajúce so Záverečného dokumentu stretnutie delegácií komunistických rozviedok v roku 1978
Zdroj: ABS ČR

To sa týkalo aj oblasti realizovania „aktívnych opatrení“. Tie sa mimochodom objavujú medzi hlavnými úlohami československej rozviedky už v prvom štatúte, teda akom si ustanovujúcim dokumente rozviedky z roku 1954. Medzi hlavné úlohy rozviedky podľa tohto štatútu patrilo:

- *získavanie informácií: najmä o vojensko-politických plánoch a prípravách USA, Anglicka, Francúzska, SRN a ostatných kapitalistických krajín proti ČSR (ČSSR) a spriateľeným krajinám, získavanie informácií vedeckého a hospodárskeho charakteru,*
- *boj proti zahraničným rozviedkam a emigrantským centrám bojujúcim proti ČSR/ZSSR prípadne iným spriateľeným krajinám,*
- **vykonávanie tajných vplyvových a ďalších opatrení (vykonávanie „aktívnych opatrení“)... (RMV 100/1954).**

AKTÍVNE OPATRENIA

Smerovanie aktívnych opatrení (AO) bolo určované na základe vzájomných porád medzi predstaviteľmi KGB a ŠtB. Nedá sa ale hovoriť o poradách v pravom slova zmysle. ŠtB jednoducho len plnila vôľu svojej „väčšej sestry“. Ciele vo všeobecnej rovine sa, samozrejme, prispôsobovali okolnostiam a vývoju svetovej politiky. Plánovanie a koordináciu aktívnych opatrení zabezpečoval od prvej polovice 60. rokov v rámci rozviedky ŠtB samostatný odbor — 8. odbor 1. HS ZNB (Prvej Hlavnej správy Zboru národnej bezpečnosti), odbor dezinformácií a aktívnych opatrení. Koncom 60. rokov bol k nemu pričlenený 7. odbor, tzv. Služba zvláštneho určenia,

v ktorej gescii boli plánované „ostré akcie“, teda sabotáže, prípadne podľa sovietskeho vzoru vraždy, najmä tzv. zradcov a výrazných zahraničných oponentov režimu. V rokoch 1971 – 1974 mal odbor názov Odbor psychologických operácií, od roku 1974 do roku 1989 mal odbor označenie 36. odbor aktívnych a vplyvových opatrení.

Zhruba od roku 1964 až do pádu režimu bol cieľ aktívnych opatrení takýto:

„Podporovať socialistické krajiny v ich boji za mier a odzbrojovacie stratégie,... podporovať zóny bez zbraní... dosiahnuť likvidáciu chemických zbraní... zrieknutie sa vývoja nových zbraňových systémov...

Pomáhať protivojnovému hnutiu v západnej Európe a USA, podporovať mierové iniciatívy nezáčastnených krajín s cieľom zvýšiť politický tlak na vlády NATO.

Oslabiť pozíciu USA v západnej Európe a vyostriť konflikty v NATO.

Aktívne pôsobiť na vlády, jednotlivých verejných činiteľov a veľkých podnikateľov hlavných kapitalistických krajín s cieľom stimulovať ich ku konštruktívному postoji voči socialistickým krajinám...

Odhaliť agresívny charakter zahraničnopolitickej kurzu USA, ich politiku štátneho terorizmu.

Zdiskreditovať nepriateľské tajné služby, centrál ideologickej diverzie, odhaliť činnosť špeciálnych služieb západných krajín zameranú na pomoc disentu a tzv. ochranu ľudských práv...“ (ÚSTR, Smernice pre rozviednu prácu 1964, 1980, 1983).

Medzi základné spôsoby a prostriedky realizácie vykonávaných aktívnych opatrení patrili:

- organizovanie štrajkov, protestných zhromaždení, demonštrácií, konferencií, rozhovorov, verejných zhromaždení,
- využívanie vysokopostavených osôb (politikov, novinárov), dokumentov rôznych organizácií, štátnych úradov na šírenie prosovietskych názorov, vyhlásenia politických strán,
- ovplyvňovanie politiky prostredníctvom vysokopostavených jednotlivcov, organizácií alebo skupín,
- interpelácie v parlamente, rozpravy v parlamente, prejavy vo vláde, nóty ministrov,
- oficiálne intervencie veľvyslanca,
- uverejňovanie článkov, dokumentov, komentárov v tlači a rozhłase,
- tlačové konferencie, vyhlásenia,
- televízne programy a filmy,
- protestné telegramy, listy čitateľov, výhražné listy,
- vydávanie kníh, brožúr, letákov, nálepiek, plagátov,
- používanie napodobenín bulletínov, listov, dokumentov.

Pri zamyslení sa nad týmito cieľmi a formami je možno vidieť mimoriadnu podobnosť s mnohými dnešnými aktivitami a „dejmi“. Bezpečnostní experti a experti na dezinformácie, poukazujú na skutočnosť, že ruská informačná vojna je presne cielená na jednotlivé krajiny. V každej zvlášt útočí na konkrétné trecie plochy v spoločnosti, ktoré majú konfliktný a rozkladný potenciál. Takisto cieľi aj na úrovni medzinárodných vzťahov. Opäť však nejde o žiadnu novinku. V dokumente datovanom do druhej polovice 60. rokov

S. odber I. správy MW

Praha dne 1.února 1967

TAJNÉ

Soudruh plk. V o r o b j e ?

s d e

Pri návštěvě a.S o k o l o v a z D-služby sovětské rovněž v Praze, hovořili jsme v rámci výměny skúšeností z provádění aktívnych opatrení i o sovětském způsobu provádění letákových akcí formou malých reket. Soudruh Sokolov hovořil o ja, použití v Rakousku a v NSR, stručně nám seznámil s tím jak je raketa vyrobena a jak je proveden odpalovací systém. Protože máme řadu tématických možností k vyzkoušení tohoto velmi dobrého způsobu distribuce letáků, požádali jsme a.Sokolova, aby tlumočil a.gen.Ágajancovi naší prosbu o zaslání vzorku rakety spolu s technologickým postupem a technickými údaji o výrobě, abychom mohli ve spolupráci s naší VI.správou sami rakety ze západních materiálu vyrobit, zde vyzkoušet a předložit návrhy na jejich použití při akcích v zahraničí. Protože jsme dosud nedostali správu o stanovišti Vaší D-služby, obracím se na Vás se žádostí o urgenci krátkou cestou, abychom věděli, zda můžeme v tomto směru s pomocí Vaší rovněž počítat či nikoliv.

Májelník S. odberu:

vjr. B o r e c k y

Jedna z metód šírenia aktívnych opatrení, KGB 1967

PODEPISOVÁNÍ SMLOUVY O ROZŠÍRENÍ SPOLUPRÁCE MEZI
I.H.S VSB SSSR a I.S SNB v roce 1983.

Smlouvu podepisují - za I.HS VSB SSSR genmjr. M.M.TURČÁK
- za I.S SNB plk. J.ZÁVADA

Na snímku zľava stojí - 1) člen delegácie SSSR, 2) plk. O.A.Kozlov,
3) plk. K.Zalabák, 4) ppplk. S.Viktor, 5) člen
delegácie SSSR, 6) genmjr. A.S.Kulík, 7) genmjr.
Spolníkov, 8) plk. O.Dovína, 9) genmjr. V.P.
Burdiň, 10) plk. V.A.Vorobjev, 11) plk. S.Viedenský
(za s.Zalabákom stojí ďalší člen delegácie
SSSR)

Podpis Zmluvy o rozšírení spolupráce medzi
rozviedkou KGB a rozviedkou ŠtB
Zdroj: ABS ČR

20. storočia nazvanom *Realizácia účinných aktívnych opatrení* – jedna z hlavných úloh československej rozviedky jeho neznámy autor napísal: „Základným, najdôležitejším predpokladom pre realizovanie aktívnych opatrení je cieľavedomosť, zamerania jednotlivých aktívnych opatrení. To predpokladá dôkladnú znalosť rozloženia politických, hospodárskych a vojenských síl nepriateľa, jeho slabých miest, znalosť problematiky tej-ktorej krajiny. Predpokladá to ďalej schopnosť predvídať ďalší politický vývoj v danej krajine, analyzovať, ktorý z politických smerov je potrebné podporovať“ (ABS, f. I. S-SNB, SF 01.). Detailné cielenie na možné problémové miesta s konfliktným potenciálom vidno napríklad pri snahách o narúšanie vznikajúceho Európskeho hospodárskeho spoločenstva – dnešnej EÚ. Zdá sa, že tento cieľ je jeden z tých, ktorý sa nezmenil do dnešných dní. Rozviedka ŠtB hodnotila, že pevnosť EHS závisela najmä od dobrých vzťahov SRN a Francúzska. Ako potenciálne konfliktné zóny boli vyhodnotené záujmy hospodárskych kruhov v SRN (Spolkovej republike Nemecko), ktoré nechceli neustále ustupovať Francúzsku. Ďalej vo francúzskej obave z rastu nemeckých monopolov, ktorá mala byť veľmi silná (išlo o pôsobenie spoločností Krupp, Thyssen a ďalších). Tieto rozpory chcela rozviedka ŠtB využiť v boji s „najnebezpečnejším rysom francúzskej zahraničnej politiky“ (A ÚPN, I. správa ZNB, reg. č. 10443/121). Tým najnebezpečnejším pre komunistické rozviedky na čele s Moskvou nebolo nič iné ako francúzsko-nemecké zmierenie po druhej sv. vojne a ich hospodárska a politická spolupráca!

Niekteré z vyššie uvedených foriem a cieľov dezinformačných kampaní je pre pochopenie a vytvorenie si plastickejšieho obrazu dobré priblížiť na konkrétnych príkladoch.

„DENACIFIKÁCIA“

Pojem denacifikácia súvisí s procesom vyrovnávania sa s nacistickou minulosťou v Nemecku po 2. svetovej vojne, ktorej snahou bolo potrestanie nacistických zločincov a demokratizácia krajiny. To, že ho dnes absolútne nehnanebne zneužíva ruská propaganda, snažiac sa vykresľovať Ukrajinu ako krajinu, v ktorej čele stojia „nacisti“, zdôvodňujúc týmto svoju agresívnu inváziu, však nemôže prekvapíť, ak trochu poznáme história. Rusi tak robia z prostého dôvodu, majú tento naratív vžitý celé desaťročia.

V roku 1964 sa verejnosť v Československu a neskôr takmer v celej Európe dozvedela o fantastickom objave štyroch debien, objavených potápačmi Zväzarmu a ministerstva vnútra v Čiernom jazere na Šumave. Debny boli plné materiálov z čias nacizmu. Nález debien bol nafilmovaný štábom Česko-slovenskej televízie, ktorá s potápačmi v tej dobe natáčala dokumentárnu sériu *Zvedavá kamera*. Prakticky okamžite po náleze boli na miesto nálezu pozvaní novinári z tunajších i zahraničných redakcií. Debny boli následne prevezené do Prahy. Tu sa s istým odstupom konala tlačová konferencia ministra vnútra Ľubomíra Štrougala, ktorý verejnosť zoznámil s obsahom materiálov. Išlo o dokumenty z dielne Ríšskeho hlavného bezpečnostného úradu, Gestapa, a Sicherheitsdienstu. Bola to senzácia. Materiály totiž dokazovali, že viacerí nemeckí politici aktívni v dobe nálezu majú temnú nacistickú minulosť, že Nemecko sa ani po 20 rokoch od konca vojny stále nie je schopné zbaviť tieňov nacizmu atď.

Tento „fantastický nález“ bol, samozrejme, v skutočnosti „aktívnym opatrením“ odboru aktívnych opatrení

Aktívne opatrenie NEPTÚN, vyťahovanie „nájdených debien“
Zdroj: ABS ČR

československej rozviedky. Materiály v debnach boli v skutočnosti čisté hárky papiera. Dokumenty neskôr prezentované verejnosti a médiám boli čiastočne pravé, čiastočne upravené terminológiou ŠtB tzv. falsdokumenty pochádzajúce z viacerých archívov v ČSSR a niekoľko dokumentov po predbežnej dohode dodalo KGB.

Cieľom akcie okrem kompromitácie konkrétnych politikov malo byť donútenie Spolkovej republiky Nemecka, v ktorej sa vážne uvažovalo o uplynutí premlčacej doby nacistických zločinov, aby túto lehotu predĺžila. Zdá sa to ako cieľ vlastne veľmi cnostné a dobré. Napokon sa ho podarilo dosiahnuť. Ale hlavný zámer predĺžiť premlčaciu dobu nacistických zločinov nebola spravodlivosť. Išlo o možnosť poukazovať na nacistickú minulosť Nemecka a jeho predstaviteľov ľubovoľne dlhý čas. Naratív nacistickej minulosťi

Uvítali jsme zprávu sovětských přátel o jejich spoluúčasti na provedení akce "NEPTUN" a přizpůsobujeme své materiály tak, aby odpovídaly charakteru beden, tj. 6. správy RSHA, německé zahraniční rozvědky. Sovětské připomínky zpracujeme již tak, že budou promítнуты přímo v tiskové konferenci ministra vnitra s. Strougala dne 15. září dopoledne. Ohlas na tiskovou konferenci zajistíme tiskovými akcemi na Západě, kde zveřejníme články speciálně připravené naší a Vaší rozvědkou. Zároveň kromě kanálů našich, tj. ČTK, televize, rozhlasu apod. jakož i tiskových konferencí na klíčových našich zastupitelských úřadech na Západě použijeme uvedených kanálů k přetiskování archivních materiálů, dokumentů s cílem rozšířit co nejvíce kampaň tak, aby předcházela účinným opatřením, která spojujeme v přípravě AO "ATOM". Vzhledem k napjatému termínu 15.9.1964, který nemůžeme již změnit, uvítali bychom, kdyby mohli náčelník odboru AO a jeho zástupce přiletět do Moskvy mezi 1. a 5. zářím k ústnímu projednání všech nutných podrobností a k převzetí vašich materiálů.

Tiskové kanály:

- Rakousko - WIENER WOCHENBLATT (přes HARTMANNA od TRANSPRESSu.)
EXPRESS (přes HARTMANNA)
RUNDBLICK (přes šéfredaktora ZELTNERA)
NEUES BESTEREICH (přes MARIO člen zahraniční rubriky).
- Berlín - SPANDAUER VOLKSBLETT (přes šéfredaktora)
- Dánsko - POLITIKEN (přes redaktora hospodářské rubriky)

Účast KGB na aktívnom opatrení NEPTÚN

Zdroj: ABS ČR

2. These referátu s. ministra :

Konečný návrh referátu bude s. ministroví předložen do 5.9.64. Koncept referátu musí být průběžně doplňován o všechny nové skutečnosti, které se v průběhu dalších šetření zjistí a které se na tiskové konferenci dají využít.

Referát musí být ofensivní-útočný, odalovat cíle západoněmeckého militarismu a revanštísmu věcnou a vtipnou formou. Zásadně se vyhnout všeobecným politickým frázím.

- Výročí Slovenského národního povstání a blížící se výročí Mnichova. Dnešní mnichované.
- V čem spočívá skutečné nebezpečí západoněmeckého militarismu a revanštísmu ./ využít poznatky naší agentury, především té, které pracuje v sudetoněmeckém hnutí: Natan, Braun /, dále poznatků z revanštíských tiskovin a plátků Heimatbriefy, Mitteilungsblatt der SL /
- blížící se 20 ti leté výročí ukončení 2.světové války .20 ti letá promlčecí lhůta v NSR na válečné zločiny . Zvyšuje význam nalezených dokumentů .
- Kolorit Železné Rudy a okolí. Fakta o přítomnosti zpravodajských orgánů SD, Abwehru , jednotek SS případně dalších nacistických složek v prostoru Železné Rudy.
- Úsilí Američanů a v pozdější době západoněmecké zpravodajské služby - zájem o tento prostor
- Charakteristika nalezených materiálů podle materiálů, které v akci použijeme / na základě dohody se sovětskou rozvědkou / význam dokumentů
- ~~Exaktní identifikaci všech nalezených dokumentů je významná.~~ ústní vysvětlení k dokumentům, které byly novinářům poskytnuty ve fotokopii
- Zdůvodnění ,proč. MV nehodlá tyto materiály jako celek v nejbližší době zveřejnit.

Podklad ministra L. Štrougala na tlačovú konferenciu k „nálezu“ dokumentov

Zdroj: ABS ČR

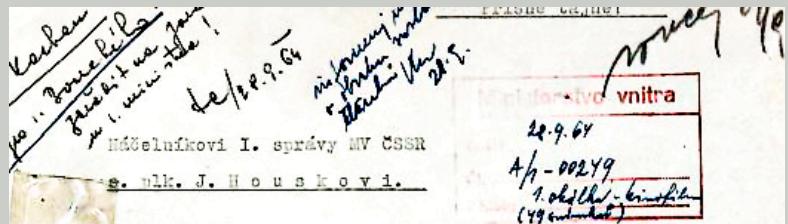

Ladislav Bittman, krycím menom Brychta, v neopréne pri „prehľadávaní“ jazera. L. Bittman bol jeden zo strojcov tejto vplyvovej operácie. Po auguste 1968 ušiel z ČSSR a verejnosť sa jeho prostredníctvom dozvedela pravdu o zázračnom „náleze“
Zdroj: ABS ČR

Nemecka tak mohli komunistickí predstavitelia kedykoľvek ľubovoľne používať. Ak by boli nacistické zločiny premlčané, mala by táto „karta“ oveľa nižšiu silu. Zneužívanie „témy“ nacistickej minulosti bolo v KGB a v Sovietskom zväze jedným z najobľúbenejších.

V širšom zmysle mohol byť ako nacista či fašista označený prakticky ktokoľvek. Pojem využívali proti akémukoľvek „nepriateľovi“ — či šlo o konkrétnu osobu, vládu, organizáciu, či dokonca krajiny. Ako nacistické bolo sovietskou propagandou prezentované aj ČSSR v roku 1968.

Fašistami ale boli z pohľadu KGB a politických predstaviteľov Sovietskeho zväzu aj „radikálne kruhy“ v USA, v tom čase spolupracovníci a podporovatelia Ronalda Reagana.

Jak jsme Vás již informovali, je podle názoru naší služby "D" jedním z hlavních cílů akce "NEPTUN" kompromitace nynější rozvědky NSR.

V souvislosti s tím by bylo velmi žádoucí (při využití materiálů tiskové konference a známých skutečností o činnosti BuD proti západním nemům) uveřejnit prostřednictvím Vašich možností v západním tisku články, v nichž by se ukázalo, že tradice německé rozvědky pracovat vždy rozvědně nejen proti nepříteli, ale i proti svým spojenecům, se nezměnila ani v nejnovější době.

K přípravě publikací prospěšných pro naše společné zájmy zasíláme v příloze soustředěné materiály ze zahraničního tisku. Prosíme, abyste nás informovali o jejich využití a také o uveřejňování článků v západním tisku v souladu s výšeuváděným plánem.

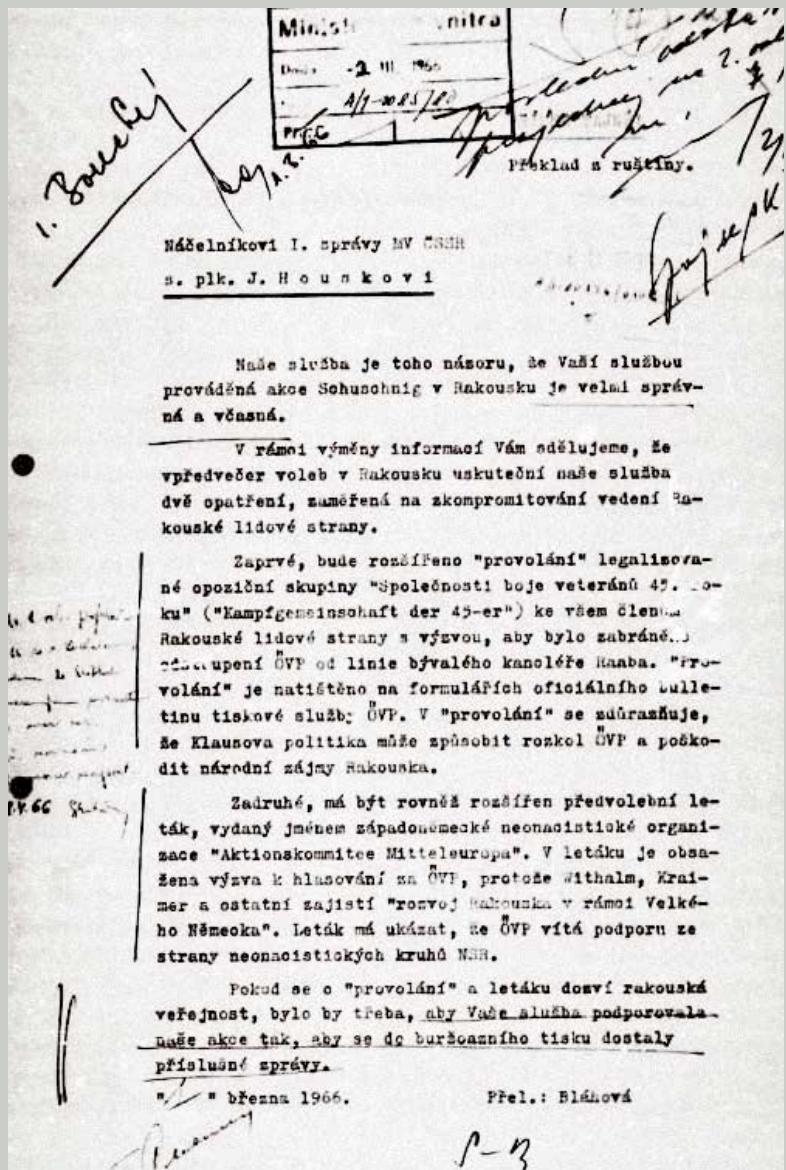
Současně sdělujeme, že my rovněž činíme opatření k zveřejňování podobných materiálů v rámci akce "NEPTUN" v buržoazním tisku.

Příloha: V souladu s textem (49 snímků na kinofilmu)

"28 září 1964.

Přeložil: Bukač

List KGB náčelníkovi československej rozviedky
v súvislosti s aktívnym opatrením NEPTÚN
Zdroj: ABS ČR

Aktívne opatrenie KGB kompromitujuče Rakúsku
lidovú stranu podporou „neonacistov“

Zdroj: ABS ČR

Rok 1968 v ČSSR z pohľadu Moskvy
Zdroj: facebook

Americký prezident, ktorý neváhal poukázať na teroristickú podstatu sovietskeho režimu, a ktorý opakovane (8.júna 1982 v britskej Dolnej snemovni a neskôr v roku 1983 v Orlande na Floride) použil na označenie Sovietskeho zväzu termín „ríša zla“ (po angl. Evil Empire) bol, samozrejme, terčom číslo jedna. V pomerne absurdnom aktívnom opatrení realizovanom formou letákovnej kampane sa ho dokonca pokúšali prirovnávať k osobe Adolfa Hitlera...

V příloze zasíláme 2x 2ks letáků, které rozesíláme v rámci realizace AO KEBA v USA. Cílem AO je diskreditovat Reagana přirovnáváním jeho osoby k Hitlerovi.

Snažíme se o to otevřít možnosti pro kritiku Reagana jako člověka, který v plné míře vyhovuje nejreakčnějším fašistickým kruhům.

AO KEBA je realizováno ve dvou fázích. V první etapě je rozesláno a volně rozšířeno 500 ks voleného letáku fašistické organizace z Arlingtonu. Letáky jsou směrovány do pravicových kruhů v Kongresu (Washington D.C.), do sdělovacích prostředků a menší části do státu Texas, Louisiana, Florida, Nebraska, Maryland, Mississippi, Georgia, Jižní Karolina.

V druhé etapě je rozesláno a volně rozšířeno 800 ks letáků odzuzujících fašistické tendence v USA a srovnávajících výroky Reagana a Hitlera.

Letáky jsou směrovány ve Washingtonu a New Yorku do politických i společenských kruhů, místních organizací, sdělovacích prostředků, do OSN a některých diplomatických misií.

Zádáme Vás o pomoc při získávání ohlasů.

AO KEBA – „nacist“ Ronald Reagan
Zdroj: ABS ČR

Dva pomníčky

Krátké po druhé světové válce objevil se na trávníku blízko Strakovy akademie jednoduchý pomníček s prostým nápisem, který oznamoval, že na tomto místě padl za vlast F. Boček 7.5. 1945 - Čest jeho pamáce. Tento památník tu stojí dodnes, kolem dokola obrostlý keří, které v létě kvetou planými růžemi.

Po 21. srpnu 1968 - tuším někdy v říjnu, či začátkem listopadu, se objevil v samé blízkosti prvního pomníčku druhý, také prostý, který oznamoval, že Ing. Marie Charousková, narodená 25.10. 1942, zemřela 26.8. 1968. Nic víc a nic méně. Kolem dokola keří, a pář květin ve vazičce.

Jednu neděli, vybaven fotoaparátem, sél jsem těmi místy, a stiskl jsem dvakrát spoušť své exakty. Datum úmrtí mladé ženy cosi naznačovalo. Začal jsem párař. Dověděl jsem se, že F. Bočka zastřelili esesmani, kteří v tanku projížděli Klárovem směrem k hradu. Marii Charouskovou, mladou, bezbrannou ženu zastřelili rudoarmejci, kteří projížděli na tanku stejnou cestou.

Odporné komedie jsem byl svědkem na jaře v roce 1969. Komunistům, kteří všemi možnými prostředky přesvědčovali národ, že Rudá armáda přišla na pomoc Československu jako přítel, velmi vadil pomníček a zvláště datum úmrtí mladé inženýrky. Protože bylo nápadné, kdyby pomníček zčista jasna zmizel, dali zasadit před desku ozdobné rostliny se širokými listy, které upravili tak, aby listy zakryvaly obě data. A pak jednoho dne pomník zmizel.

O.E. Wallish

Rozdielny pohľad na zločiny
Zdroj: USTR/časopis Západ

Denacifikácia, narativ vžitý celé desaťročia, je dnes len prispôsobovaný momentálnym potrebám na vlastných občanov šírej propagandy, vytvárajúc tak mobilizujúci obraz nepriateľa.

„ZA MIER“

„Veľký význam majú masové kampane. Kampane za odzbrojenie, proti vyzbrojovaniu, za stiahnutie cudzích vojsk, za likvidáciu cudzích vojenských základní.“ Konzultácie po línii Aktívnych opatrení s predstaviteľmi KGB 12. až 19. februára 1963 (ABS 80167/101).

Veľmi krátko po ruskom útoku na Ukrajinu sa začali vo verejnem priestore na Slovensku, ale i v Českej republike a i v iných európskych krajinách objavovať rôzne mierové iniciatívy, organizujúce pochody za mier. V každej krajine majú svoje špecifiká. Je ale zaujímavé, keď na pochodoch za mier odznieva myšlienka, ktorú prezentoval napríklad Jan Kavan na bratislavskom pochode za mier. Mier je možné dosiahnuť jednoducho tým, že sa Ukrajina vzdá svojich území, ktoré okupuje Rusko... Na iných pochodoch za mier zas vystupujú politici rôznych extrémistických strán či politici, ktorí na mítingoch vystupujú priamo s ruským veľvyslancom. Tu je možné opäť vidieť akúsi ozivenú historiu...

„Vyhliadky nie sú príliš dobré, skôr naopak. Ako to v krízových situáciach často býva, Moskva prešla do ofenzívy a sovietska diplomacia vyvíja horúčkovitú činnosť, podporovaná plošnými propagandistickými a destabilizačnými kampaňami, v smere jednostranného vyrovnania v prospech Sovietov. Hlavným terčom je Západné Nemecko, ktoré sa zas raz stáva kľúčovou krajinou medzinárodných vzťahov. Mierové hnutia, „anti-nukleárne“ demonštrácie, svetové mierové zjazdy, kampane proti odzbrojeniu (tých druhých), sú namierené predovšetkým práve na spolkovú republiku, najmä na jej mladú generáciu. Heslo je jednoduché: za mier a proti vojne. Už zložitejšie je vysvetľovať, aj keď je to ľahké preukázať, že tou mocnosťou, ktorá (už) svoju podstatou

Karikatúra rok 1984. Holubicu predstavuje Dmitrij Fjodorovič Ustinov, minister Obrany ZSSR. Špagát drží v ruke J. Andropov
Zdroj: Opus Bonum

a štruktúrou, svojou ideológiu a dlhým radom imperialistických výbojov) ohrozuje mier, je práve tá supervel'moc, ktorá mierové kampane organizuje, financuje a idealisticky ladených mladých mužov a ženy manipuluje... Cieľom a zmyslom sovietskej politiky je už mnoho rokov rozpoltiť západnú alianciu, odtrhnúť Európu od Spojených štátov a takto izolovanú Európu postupne finlandizovať.“ Napísal roku 1983 Gaston Duchêne v novinách Le Monde. Týmito slovami komentoval vtedajšie mimoriadne napäté dianie na medzinárodnej politickej scéne. Toto obdobie významnej eskalácie vo vzťahoch medzi komunistickým blokom a západnými demokratickými krajinami býva označované ako obdobie tzv. 2. studenej vojny. Súviselo s bezprecedentným

Strana SMER-SD a oslavы SNP vo Zvolene 29.8 2022.
Čestným hostom bol veľvyslanec Ruskej federácie Igor Bratčík
Zdroj: Facebook

rozhodnutím vtedajšieho vedenia Sovietskeho zväzu rozmiestniť na svojom území a území svojich satelitov nový typ balistických rakiet SS-20, schopných niesť atómové hlavice. Kremel využil miernejšiu klímu v medzinárodných vzťahoch, ktorá súvisela s podpismi viacerých odzbrojovacích dohôd a s podpisom Medzinárodného paktu o občianskych a ľudských правach v Helsinkách v roku 1976, a rozmnožil svoje rakety s cieľom vyvíjať nátlak na krajiny západnej Európy. Dočkal sa však pomerne ráznej odpovede, ktorou bolo rozhodnutie o rozmiestnení amerických balistických rakiet typu Pershing II v Európe, najmä v Nemecku. Sovietska KGB a všetky jej satelitné služby vrátane rozviedky komunistického Československa začali vyvíjať všemožné úsilie, aby tomu zabránili. Spolupráca so sovietskou rozviedkou sa sústredovala na výmenu informácií o organizáciách a osobách v SRN a iných štátach západnej Európy, ktoré aktívne vystupovali proti rozmiestňovaniu rakiet, výmenu informácií o priestoroch, kde mali byť rakety umiestnené,

a na konzultáciu spoločných AO v tejto línii. Väčšina AO realizovaných I. správou ZNB bola zameraná na podporu mierových hnutí v západnej Európe.

Pri konzultáciách Aktívnych opatrení konaných v máji 1981 v Moskve predstavili príslušníci rozviedky ŠtB kolegom z KGB niektoré svoje dovtedy realizované aktivity. Opäť je tu možné odsledovať, že *modus operandi* týchto akcií ostáva rovnaký do dnešných dní.

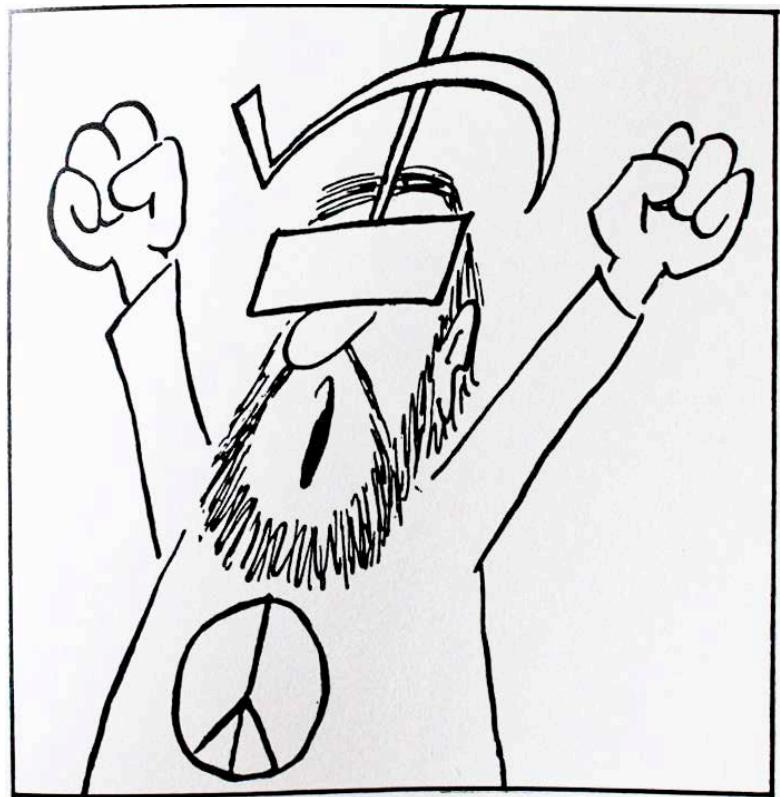
Rezidentúra Brusel prostredníctvom svojich agentov ovplyvňovala rokovania valónskych socialistov, tzv. Belgický zväz na ochrancov mieru, aby v rezolúciach odmietli rozmiestňovanie rakiet v Belgicku. Boli uskutočnené vplyvové opatrenia proti niekolkým belgickým poslancom. Z popudu rozviedky boli uskutočnené protestné zhromaždenia v Belgicku, tiež boli uskutočnené protestné podpisové akcie (v Gente 30-tisíc podpisov v Lutychu, 25-tisíc). Petície a podpisy boli posielané belgickému MZV (ministerstvo zahraničných vecí), Belgickému zväzu ochrancov mieru a belgickým odborom. Z iniciatívy rezidentúry prebehlo stretnutie španielskeho veľvyslanca v Bruseli s predsedom belgickej vlády s cieľom upozorniť politikov na nebezpečenstvo, ktoré prinieslo rozhodnutie o raketách v rade NATO pre politiku uvoľňovania. Tieto akcie prispeli k opakovanejmu odloženiu rozhodnutia belgickej vlády o umiestnení rakiet na svojom území. (ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 81282/108)

Rezidentúra v Londýne prostredníctvom svojho spolupracovníka podnietila odborový zväz kovopriemyslu k vydaniu rezolúcie proti umiestneniu rakiet na území Veľkej Británie. Táto rezolúcia sa stala podkladom pre vyhlásenie mierového výboru Labour Party rozosielaného v roku 1980 vládam, významným inštitúciám a osobnostiam vo viacerých krajinách západnej Európy.

Andrej Medvecký - poslanec NR SR

Poslanec NR SR Andrej Medvecký (Kotleba-ĽSNS) bojujúci za mier
Zdroj: Facebook

Mierový aktivista. Rok 1984
Zdroj: Opus Bonum

Rezidentúra Viedeň opäť prostredníctvom svojej agentúry inšpirovala rezolúciu vysokoškolskej rady proti americkým raketám. Rezolúcia bola rozosielaná vysokým školám väčšiny západoeurópskych krajín.

Mimoriadne aktívna bola v boji proti rozmiestňovaniu rakiet rezidentúra v Bonne. V marci 1980 rozoslala v mene ochrancov životného prostredia leták s mapou skutočných a čiastočne vymyslených raketových základní, z ktorej malo vyplynúť, že jadrové zamorenie hrozí celému územiu SRN.

Masová mierová demonštrácia v Bonne proti modernizácii jadrových zbraní v západnej Európe 1981

Zdroj: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Massale_vredesdemonstratie_in_Bonn_teegen_de_modernisering_van_kernwapens_in_West_Bestanddeelnr_253-8611.jpg

Rezidentúra sa prostredníctvom svojej agentúry podieľala na organizovaní demonštrácie proti bruselským záverom NATO o raketovom zbrojení. Styky čs. rozviedky v prostredí Sociálnodemokratickej strany Nemecka (SPD) zorganizovali v Bonne v novembri 1980 manifestáciu s účastou asi 7-tisíc osôb proti zvyšovaniu zbrojenia, militarizácii SRN, proti raketám. Manifestácia bola zároveň protestom proti verejným oslavám výročia založenia Bundeswehru. Agentúra (agenti – tajní spolupracovníci) čs. rozviedky organizovala v tom istom mesiaci zhromaždenie členstva SPD v mestskej hale v Bonne. V referátoch na tomto zhromaždení bolo kritizované rozhodnutie o rozmiestnení rakiet, militaristická politika SRN a USA a tiež vedenie SPD ako spoluzodpovedné za túto Politiku (Ibidem).

Protestujúci pália vlajku USA pred americkou vojenskou základňou v Nemecku, december 1982

Zdroj: <https://commons.wikimedia.org/wiki/File:DemonstrationRaketenStationierung1982.jpg>

V podkladových materiáloch pre rokovania náčelníkov rozviedok krajín socialistického tábora píše náčelník čs. odboru aktívnych opatrení Václav Smíšek:

„V poslednom období, najmä v roku 1981, boli v ZE a hlavne v NSR rozvíjané akcie pomáhajúce vytváraniu politickej a organizačnej platformy mierového hnutia na najširšom politickom základe a jeho usmerňovaniu proti americkým úmyslom rozmiestniť jadrové rakety stredného doletu v Európe... Rozhodnutie USA a NATO o umiestnení rakiet zvrátené nebolo, ale najmä verejnosť a časť politických kruhov bola aktivizovaná proti dozbrojovaniu ZE a zaujala realistickejšie pozície v tomto smere. Mierové hnutie v západnej Európe sa postupne stalo vážnou politickou silou a prispelo aj k naštreniu vzťahov USA – Európa“ (Ibidem).

VYSOKÁ ŠKOLA SBORU NÁRODNÍ BEZPEČNOSTI

Fakulta Státní bezpečnosti Praha

Katedra: Odborně bezpečnostní přípravy

Číslo jednací: A - 03/4 - DP - 84

T A J N É

Počet výtisků: 3

Výtisk číslo: 3

Počet listů: 74

D I P L O M O V Á P R Á C E

Téma: Operativní využití mírového hnutí v NSR jako celku
a specifické možnosti v politické straně "Grünen"
/ Zelení /

Autor diplomové práce

Jan Čejka
.....

npor. Jan LEPI

Vedoucí diplomové práce

.....
mjr. ing. Antonín RADIM

Konzultant

.....
kpt. Jan ČEJKA

Diplomová práca budúceho príslušníka I. správy ZNB

Zdroj: ABS ČR

- 59 -

2. Využití mírového hnutí v NSR k realizaci aktivních opatření

Prostřednictvím aktivních opatření / AO / realizuje čs. rozvědka účinný boj proti imperialismu, který různými formami a metodami vystupňoval tlak proti mírovému hnutí v NSR. AO uskutečňovaná v této oblasti mají za úkol usměrnit a ovlivnit toto hnutí s cílem zvýšení účinnosti jeho boje za udržení míru na celém světě. Rozpracování a ovlivňování mírového hnutí však v poslední době získává další význam, neboť je toto hnutí spojováno stále více se sociálními požadavky. Na základě této skutečnosti je třeba určovat cíle AO nejen z pohledu boje za mír, ale rovněž podněcovat pracující v NSR v třídním boji proti vykořisťovatelům. V současné době, kdy je značná část pracujících ovlivněna antikomunisticky, je mír a mírové hnutí jediná společná platforma našich pracujících s pracujícími v NSR. Tuto skutečnost musíme využít jako pojítka a zprostředkovatele namísto nedostatečné ideové jednoty, která je silně potlačována buržoazní ideologií a pomluvami socialistických států. Abychom využili uvedeného trendu v mírovém hnutí, bude vhodné prostřednictvím AO vyvolávat stále masovější spojení požadavku míru s požadavky řešení nezaměstnanosti a vytváření nových pracovních míst rozšířením hospodářské spolupráce se socialistickými zeměmi, zlepšování sociálního zabezpečení pracujících, rozšiřování jejich demokratických práv a svobod apod.

Cílem AO však není pouze podpora mírového hnutí, ale i diskreditace a odhalování falešné politiky té části mírových organizací, které z pacifistických nebo antikomunistick-

Diplomová práca budúceho príslušníka I. správy ZNB

Zdroj: ABS ČR

kých pozic napadají SSSR a ostatní socialistické státy za jejich obrannou politiku a svojí rozbíjeckou činností snižují účinnost protestu milionů mírumilovných lidí.

K tomu, aby čs. rozvědka dosáhla prostřednictvím AO svých cílů, využívá celou řadu prostředků, forem a metod operativní práce. Nejčastěji používanou metodou při působení na pozitivní část mírového hnutí v NSR je metoda inspirace, která je založena na ovlivňování citové sféry, přičemž hlavní motivací jsou obavy ze vzniku války a o existenci lidstva. K tomu jsou využívány různé formy AO. Prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků, především tisku, lze ovlivňovat širokou veřejnost. To však vyžaduje dobré agenturní pozice. Vzhledem k nízkému počtu agentury zaujmí významné místo nelegální tisk, který se na veřejnost dostává formou letáků, brožur, časopisů apod. Distribuce těchto tiskovin je zajišťována vlastními silami rezidentury čs. rozvědky nebo pomocí agentury. AO uskutečňovaná těmito prostředky směřuje k organizování manifestací, demonstrací, mírových pochodů a shromáždění, podpisových akcí a zaslání petic. Velice účinnou formou AO je publikování našich záměrů, idejí a představ vybranými funkcionáři mírových organizací. Po získání takové osoby, je jí předložen námi vypracovaný materiál, který je buď podkladem pro zpracování monografie, nebo se jedná o kompletní materiál připravený k publikaci jménem daného funkcionáře mírového hnutí. Takovéto AO má značný dopad na myšlení členů mírových organizací a je mnohem účinnější než oficiální proklamování stejných myšlenek a názorů z naší strany. Tato AO mají za cíl usměrnit myšlení příslušníků mírového hnutí a podpořit tak organizování různých mírových akcí v souladu

s našimi záměry a zabezpečit jejich masovost a politickou důraznost. Především nesmíme dopustit, aby mírové hnutí v NSR přešlo pod přímý vliv imperialismu a nepřátelských speciálních služeb, nebo aby podléhalo rozvratnému vlivu pro-militaristických organizací.

Nejčastěji používanou metodou působení proti té části mírového hnutí v NSR, která narušuje jeho jednotu a přislhuje imperialismu, je diskreditace. Prostředky, kterými jsou AO uskutečňována v této oblasti, jsou obdobné s těmi, které již byly výše uvedeny. Rozdílný je však jejich cíl. Nejdříve je nutno zajistit agenturně nebo z oficiálních zdrojů informace a podkladové materiály o rozvratné, promilitaristické a dvojaké činnosti těchto organizací, které v AO použijeme přímo nebo v upravené formě, čímž se zvýší jejich účinnost. Diskreditace rozvratných mírových organizací se provádí jak před pozitivní částí mírového hnutí, tak před vlastní členskou základnou, která si neuvědomuje mnohdy, k čemu je zneužívána. Účelem AO je právě ukázat ve skutečném světle záměry těchto organizací, proti čemu a komu směřuje jejich činnost a komu vlastně přislhuje.^{23/}

23/ Údaje této podkapitoly čerpány z konzultací a operativních materiálů 36. odberu I. S-SNB.

Na rozdiel od dnešnej doby internetu a sociálnych sietí, bolo uskutočňovanie aktívnych opatrení náročnejšia na reálizáciu. To sa týkalo najmä hľadania vhodných „kanálov“, ktorými by bolo možné distribuovať konkrétné aktívne opatrenia k cieľovej skupine. Anonymné letákove akcie, neboli pre svoju apíornu nedôveryhodnosť ani samotnými príslušníkmi rozviedky ŠtB a ani ich mentormi z KGB hodnotené veľmi pozitívne — čo neznamená, že by ich často a radi nepoužívali. Účinnejšie aktívne opatrenia boli väčšinou realizované prostredníctvom tajných spolupracovníkov rozviedok.

V marci 2022 publikoval Denník N sériu článkov o fungovaní ruskej špionáže na Slovensku. Polícia vtedy zadržala dopisovateľa „alternatívneho“ média Hlavné správy Bohuša Garbára. Titulok bol celkom príznačný: *Ako sa verbujú špióni na Slovensku: Povedal som v Moskve, že si dobrý chlapec* (Denník N, 15.3.2022). Okrem tohto „novinára“, polícia zatkla aj bývalého asistenta poslanca Miroslava Suju Jozefa Mihalčína a bývalého príslušníka SIS Bohuša M. a plukovníka Pavla Bučku, ktorý bol prorektorm Akadémie ozbrojených sú generála Milana Rastislava Štefánika.

Využívanie skorumpovaných novinárov a politikov schopných šíriť prostredníctvom svojich článkov ruské nártivity, prípadne ľudí ochotných podieľať sa na poškodzovaní vlastnej krajiny nie je ničím novým...

Takto bolo napríklad uskutočnené aktívne opatrenie s krycím názvom „PÍSMO“. V roku 1982 informovali predstaviteľia čs. rozviedky kolegov z KGB o možnosti využiť DS (dôverný styk — kategória tajného spolupracovníka) rezidenčného Bonn s krycím menom Publicista, ktorý zorganizoval 4 evanjelických duchovných, ochotných vydať knihu ako autorský kolektív. „Predpokladom je, aby autorský kolektív obdržal text knihy v nemčine.“ „Sovietski priatelia“ text dodali a AO bolo realizované v roku 1984, keď „autorskému

PÍSNE TAJNÉ!
Príloha č. 12/81
k č.č. A-00 100, 36-81

Spolupráce se SSSR v operaci AKTÉR (KSR a Rakousko)

1. Zaměření na rok 1981:

Čs. rozvědka zaměřovala své aktívní působení v duchu směřovnic z 18.9.1979 a snažila se postihnout jednotlivými akcemi následující hlavní okruhy problémů:

- Působení na vlnu NSR, aby pokračovala v politice anizování napětí, povzbuzování odporu proti rozvoji amerických raket a dalších zbraní hromadného ničení na území NSR a americkému nátlaku na zvýsuvání zbrojení (8 akcí).
- Ovlivňování parlamentních voleb v NSR, diskreditace předsedy, především Strausse (v tom vydání brožury proti Straussovi v německé a francouzské jazyce).
- Diskreditace rovansistickej organizací.

U všech významnějších akcí byla sovětská rozvědka průběžně informována a poskytována i příslušná dokumentace.

Informace sovětské rozvědky o integraci západní Evropy byly využity ke zpracování zaměření AO na tento úkol po linii NSR a Rakouska.

2.a) Náměty na rozvinutí další spolupráce (po linii NSR):

Hlavní úkoly zůstávají:

Zameranie spolupráce KGB a I. Správy v oblasti aktívnych opatrení v Nemecku a Rakúsku na rok 1981

Zdroj: ABS ČR

- **Podpora realistických prvkov politiky vládnej koalície SPD/FDP, zejména vo vzťahu k ZSS a vo smere jisté samostatnosti zahraničnej politiky NSR včas USA;**
- **prakračovanie v nátlakových akciach (požadavky a návrhy organizácií SPD, levice SPL, masová vystúpenia, letákove akce atď.) proti rozmiesteniu raket a zbrojení;**
- **diskreditace pravice, predovšetkým CDU/CSU a osobného Strausse, spojovanie jejich politiky s bezpodmienečným ne podporovaním americkým zájmom a z toho plynoucím hospodárskými dôsledkami ako inšiaci, trvalo vysokou nezamietaností a snížovaním reálnej hodnoty mozaí;**
- **nerušovanie procesu integrácie západnej Európy a diskreditacie hegemonistickej surov NSR v západnej Európe, predovšetkým vo Francii a malých státach NATO.**

Další námety na součinopis:

- **Vzájomná výmenu poznatkov k nátlakovým akciám na vládu NSR proti rozmiesteniu raket a zbrojení, adres osôb a organizácií v NSR a susedných státoch NATO, kde sú predpoklady, že naše zámery budou ďaleko šíriť.**
- **Výmenu poznatkov proti hegemonizmu NSR v západnej Európe, adres organizácií a osôb, ktoré sú ochotny zojména vo Francii a Beneluxu naše argumenty využívať.**

Námietka vypracovanie súznamu vysokých dôstojnísk a generálu NSR, ktosi zastávají vedenie místa v NATO, využiť jej a rozšíriť vo Francii a malých státoch NATO jako dôkaz, že generália NSR je v NATO nepomérne silne zastúpena a prosazuje vedľa veľkého postavení NSR v západnej Európe.

Zameranie spolupráce KGB a I. Správy v oblasti aktívnych opatrení v Nemecku a Rakúsku na rok 1981

Zdroj: ABS ČR

“kolektívu” vyšla v 5 000 náklade kniha z názvom *Sila ako nástroj diplomacie* („Prehľad súčinnosti od mája 1983 do júla 1984“, ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 81282/114). Pod krycím menom Publicista sa skrýval nemecký občan Lorenz Knorr člen politickej strany Deutsche Friedens-Union DFU (Nemecký mierový zväz), neskôr pôsobiaci ako nezávislý novinár. Po roku 1989 a otvorení archívov východonemeckej tajnej služby Stasi sa ukázalo, že DFU bola masívne finančne podporovaná nemeckým komunistickým režimom.

Medzi ďalšie pozitívne hodnotené aktívne opatrenia realizované čs. rozviedkou patrilo AO s krycím názvom „ZBOR“, realizované vo februári 1981. Išlo o verejnenie prísné tajných materiálov o plánoch velenia amerických vojsk v Európe dodaných sovietskou rozviedkou, vytlačených v ČSSR v podobe zborníka a jeho distribúciu vo Veľkej Británii a iných krajinách ZE. Ďalším bolo aktívne opatrenie „BOR“: Využitie tajných materiálov k rozmiestňovaniu rakiet dodané sovietskou stranou. Rezidentúra Brusel ich odovzdala svojmu agentovi, ktorý s touto informáciou vystúpil v belgickom parlamente.

Príslušníkovi KGB plk. Vladimírovi Iljičovi Gorovojovi, ktorý pôsobil ako sovietsky poradca na Ministerstve vnútra ČSSR, predstavili vo februári 1984 príslušníci odboru aktívnych opatrení československej rozviedky plán nového chystaného aktívneho opatrenia. Opäť išlo o vydanie publikácie. Toto aktívne opatrenie malo krytie meno „DVA“. Publikácia „napísaná z pozície západoeurópskeho liberála“ zodpovedala čitateľom na nasledujúce otázky:

„Je sovietska vojenská hrozba realitou alebo fikciou? Alebo: ako je to s porušovaním približnej strategickej rovnováhy?

Dosiahlo sa niečo tým, že neprebiehajú vzájomné rokovania o odzbrojení? Alebo: rokovanie z pozície sily viedie do slepej uličky.

Existuje reálna možnosť zvíťaziť nad ZSSR v zbrojení? Spravil Reaganov program zbrojnych výdavkov svet bezpečnejším alebo to viedlo k tomu, že od jeho realizácie sa stal svetový mier krehkejším a svet sa priblížil k hrozbe svetového jadrového konfliktu?

Prečo sa niektorým vrstvám americkej vládunej triedy zdá nukleárna vojna nevyhnutná a prečo ju považujú za žiaducu? Alebo: realita s obmedzenou, dlhodobou kozmickou a jadrovou vojnou z pohľadu odborníka.

Prežitie sveta vyžaduje znížiť stav ozbrojených síl a zbraní. Zbrojenie v dôsledku neprinesie úžitok nikomu, pretože ohrozenie ZSSR a ďalších krajín bude znamenať väčšie ohrozenie USA“ (ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 90060/238).

Ak si odmyslíme niektoré dobové reálne, tak tieto otázky, len vhodne prispôsobované aktuálnym potrebám, sú súčasťou informačného priestoru dodnes.

Aktívne opatrenie „DVA“, ktorého cieľom bolo „prispieť k prehĺbeniu rozporov medzi USA a zapadoeurópskymi štátmi v otázke vojny a mieru a zároveň podporiť mierové hnutie v západnej Európe“, bolo zrealizované prostredníctvom iného spolupracovníka rezidentúry Brusel s krycím menom Pen. Jeho pravé bolo Jean Verstappen. Bol členom Komunistickej strany Belgicka senátorom a členom predsedníctva Svetovej rady mieru. Za vydanie publikácie s názvom *Prečo vojny, prečo nie mier?* zinkasoval od rozhovieky 60 000 belgických frankov. Kniha vyšla v náklade 3 000 kusov, z čoho 2 000 malo ISBN, a knižku bolo možné voľne predávať v belgických kníhkupectvách. 1 000 kusov bolo rozoslaných na rôzne adresy s využitím Verstappenových kontaktov.

Ak hovoríme o tajných spolupracovníkoch, najčastejšie využívanými pri aktívnych opatreniach boli tí, ktorých rozhovieky východného bloku viedli v kategórii „Dôverný styk“. „Jeho... spolupráca je vedomá, jeho získanie sa však

Operace A K T Ž R

Dne 29. 6. 1982 se v Praze uskutečnilo jednání po linii aktivních sputník mezi představiteli československé a sovětské rozvědky.

Za čs. stranu se zúčastnili: plk. STÁHEK, ppplk. VÁCLAVÍK, ppplk. JIRSAK.

Za sovětskou stranu byli přítomni: genmjr. V. P. IVANOV, plk. V. V. KOROTKOV a plk. O. S. ANOCHIN.

Sovětí přátelé byli seznámeni se základním zaměřením operace, možnostmi našeho aktivního a vlivového působení v NSR i Rakousku a současnými problémy v naplnění cílů operace. Sovětským přátelům jsme sdělili rámcové výřecky našich AO v 1. pololetí 1982 s tím, že jejich téžitě leželo v podpoře mírového hnutí, v jehož úsilí zabránit rozšíření amerických raket středního doletu v NSR a narušování procesu integrace západní Evropy.

Sovětí přátelé se s tímto zaměřením ztotožňují, pokládají za správné využívat ochranců životního prostředí, tzv. "zelených" k aktivnímu boji proti rozšíření raket a dalšímu zbrojení. Doporučují rovněž zapojovat do mírového hnutí v NSR mírové organizace sousedních států NATU, případně i USA.

Při jednání byli sovětí přátelé také seznámeni s posledním vývojem situace DS rezidentury Bonn. DS Publicista zorganizoval skupinu 4 evangelických duchovních, kteří jsou ochotni knihu vydat jako autorský kolektiv. Vyjednávané knihy je reálné koncem září, začátkem října. Předpokladem je, aby autorský kolektiv obdržel co nejdříve cestou DS Publicisty text knihy v němčině.

Informácia pre KGB o príprave aktívneho opatrenia „PÍSMO“
Zdroj: ABS ČR

Cíl: vyvolat v Bavarsku protiamerické nálady v súvislosti s šírením smyšlené informácie o US zájmu vybudovať v oblasti vojen-ské cvičiště a zároveň diskreditovať Strausse a ministra obrany ako prosazovatele zájmů USA v NSR.

Provedené: formou fale-dopisu (informácie o chystanej výstavbe cvičiště a pozvánka na shromáždení); falsleták jménem organizace ochránců životního prostředí napadající Strausse aj.

Ohlasy: akce (fiktivní shromáždění) vyvolala rozsáhlá policejní opatření. Členové CDU žádali objasnění záležitosti.

Aktívne opatrenie REHAN 1987

Zdroj: ABS ČR

<https://www.ustrcr.cz/data/pdf/rozkazy/1sprava/smernice-1964.pdf>

neuskutočňuje v mene rozviedky, ale v mene československých legálnych úradov určených v súlade s oficiálnym postavením dôverného styku či na základe osobného vzťahu... Dôverný styk je získavaný na spoluprácu na základe čiastočnej alebo úplnej zhody názorov alebo spoločenských, politických, vedeckých, kultúrnych záujmov, prípadne osobných sympatií. Verbovka sa u dôverného styku nerealizuje. Typ sa stane dôverným stykom, hneď ako začne pravidelne a svedomito spolupracovať. Písomný slub spolupráce sa u neho nevyžaduje. Pri práci s dôvernými stykmi je treba tieto styky ovplyvňovať tak, aby hľadeli na spoluprácu ako na pomoc, ako na niečo, čo je v súlade s ich osobnými záujmami a záujmami ich krajiny“ (USTR, Smernice pre rozviednu prácu 1964, 1980). Išlo „**prevažne o spoločensky a vo verejnom živote exponované osobnosti.**“

Dôverný styk, často spoločensky, prípadne politicky exponovaná, známa osobnosť, bol skvelým „kanálom“ pre

šírenie vplyvových operácií, získavanie informácií, ktoré súce nemuseli byť tajné, ale ako postava etablovaná v spoločenských, prípadne politických kruhoch na úrovni *decision makerov*, mohol príslušníkom rozviedky odovzdávať informácie o prípadných budúcich rozhodnutiach politikov, odhalovať ich postoje a motivácie, čo malo a má aj dnes zo spravodajského hľadiska mimoriadny význam.

AKTÍVNE OPATRENIE DENVER

Jedna z najznámejších dezinformačných kampaní, ktorú pripravila sovietska KGB v polovici 80. rokov, a ktorú následne rozsiahlo rozvíjala spoločne so spolupracujúcimi rozviedkami východoeurópskych tajných služieb, nevynímačúc ŠtB, sa týkala vírusu ľudskej imunitnej nedostatočnosti (HIV), ktorý spôsobuje syndróm získaného zlyhania imunity (AIDS). Podstata dezinformácie KGB spočívala vo vymyslenej informácii, že vírus bol pripravený, resp. modifikovaný Pentagonom, teda americkým ministerstvom obrany v rámci výskumu biologických zbraní v Lekárskom výskumnom ústave infekčných chorôb (USAMRIID) americkej armády v centre Fort Detrick v štáte Maryland.

KGB sa podarilo prostredníctvom listu túto dezinformáciu dostat do indického denníku Patriot. List bol uverejnený 17. júla 1983 na titulnej strane pod názvom: *AIDS môže zasiahnúť Indiu: záhadná choroba spôsobená americkými experimentmi*. Americká armáda mala podľa anonymného pisateľa listu uskutočňovať v tom čase podobné experimenty v Pakistane, z ktorého sa mohla choroba rozšíriť do Indie

(Rendek 2019). Táto operácia s krycím menom „Denver“ spôsobila, že dezinformácia o HIV ako „biologickej zbrani“ vyvinutej americkou armádou v laboratóriu nakoniec prežila celé desaťročia a v niektorých konšpiračných kruhoch v USA a vo svete je dodnes považovaná za pravdivú napriek tomu, že bola už viackrát vyvrátená aj prebehlikmi z KGB a zverejnenými dokumentmi. Analogicky dnes môžeme pozorovať, že prokremelské dezinformačné webové stránky prišli so zdôvodneniami pre agresiu Ruska proti Ukrajine aj s takými absurdnými tvrdeniami, že na území Ukrajiny boli „americké biolaboratóriá“, ktoré mali vyvíjať biolátky schopné selektívne infikovať Slovanov. Sovietska KGB však používala aktívne opatrenia podobného charakteru aj ako zámienku na ospravedlnenie agresie pred mnohými desaťročiami. Týkalo sa to dokonca aj okupácie Československa vojskami Varšavskej zmluvy z 21. augusta 1968. V rámci operácie „Chodoki“ boli KGB pred okupáciou vytvorené „tajné sklady amerických zbraní“ v Československu (Andrew, Mitrochin, 2001, 267). Niektoré z balíkov zbraní, ktoré mali slúžiť „kontrarevolučným silám“ ohrozujúcim zachovanie socializmu boli na obale označené „Made in USA“. Tieto odhalenia boli potom prostredníctvom KGB prezentované v ostatných socialistických štátoch. V Československu by im totiž uveril málokto.

V rámci ďalších aktívnych opatrení v 80. rokoch 20. storočia, ktoré boli priamo odvodené od operácie „Denver“ o vírusе HIV, uskutočnili východoeurópske tajné služby pod patronátom KGB útoky na verejnú mienku obyvateľov členských krajín NATO, na území ktorých boli umiestnené americké vojenské základne. Cieľom bolo vyvolať u obyvateľov negatívne reakcie a odmietanie americkej vojenskej prítomnosti a spôsobiť rozkol medzi jednotlivými členskými krajinami NATO.

AKTÍVNE OPATRENIE AIDS

Na konci roku 1983, presnejšie 9. decembra 1983, bol registrovaný I. správou ZNB operatívny zväzok č. 90071 so zameraním na teritórium Grécka, do ktorého postupne pribúdali realizované aktívne a vplyvové opatrenia uskutočňované rezidentúrou I. správy ZNB Atény. Obsahoval aj veľmi komplexné a ilustratívne návrhy, resp. vzory aktívnych opatrení, pokiaľ ide o obsah a formu. Jedným z takýchto návrhov aktívnych opatrení bolo „AIDS“, ktoré malo širší podklad v už uskutočnených dezinformáciách zo strany KGB (ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 90071).

10. decembra 1985 bol príslušníkom 42. odboru (odbor západnej Európy a NATO) I. správy ZNB vytvorený námet na aktívne opatrenie pre 36. odbor I. správy ZNB (odbor aktívnych a vplyvových opatrení), navrhlo ho npor. Jan Malásek s krycím menom Bezruč, starší referent uvádzaného odboru. Krycí názov akcie znel „AIDS“. Objektom záujmu boli americké vojenské základne v Grécku. Cieľom aktívneho opatrenia malo byť prehľbenie odporu gréckeho obyvateľstva voči existencii amerických vojenských základní v Grécku a prítomnosti amerických vojakov s dôrazom na miesta, kde sa nachádzajú hlavné americké základne, t. j. Atény, Heraklion, Souda Bay na Kréte, Nea Makri, Preveza. Ako druh podkladových materiálov navrhlo Malásek informácie rezidentúry I. správy ZNB Nikózia vychádzajúce z poznatkov, že americký minister obrany Caspar Weinberger vydal príkaz k vykonávaniu lekárskych prehliadok medzi vojakmi na amerických základniach v zahraničí so zameraním na odhalovanie ochorenia AIDS. Príprava akcie vychádzala zo zhodenia písomného podkladového materiálu, ktorý pochádzal z údajnej utajenej správy. Jej obsah spočíval

v špekulácii, že výskyt tejto choroby bol a je odhalovaný v USA, odkiaľ sa šíri do západnej Európy a ostatných častí sveta. Nariadenie k realizácii zdravotných prehliadok malo byť vedľa priznania existencie výskytu tejto choroby AIDS v americkej armáde i potvrdením existencie narkománie v radoch amerických vojakov, pretože u narkomanov bol výskyt tejto choroby zvýšený. Americké základne takto mali byť ohniskom šírenia tejto vtedy nevyliečiteľnej choroby v Grécku. Výskum spôsobu liečby tejto choroby bol zatiaľ najďalej v USA. Námet aktívneho opatrenia pracoval s podsúvanou hypotézou, že ak bude nájdený prostriedok proti chorobe AIDS, výroba bude uzurpovaná americkými koncernami, ktoré ich budú drahö predávať, a Grécko tak bude nútené vynakladať obrovské prostriedky nie na konto toho, kto vlastne nákazu a jej rozšírenie spôsobil (*Ibidem*).

Výsledkom malo byť presvedčenie laickej aj odbornej verejnosti, že prítomnosť Američanov v Grécku je nežiadúca ako z hľadiska bezpečnosti, tak z hľadiska sociálneho.

Forma a spôsob uskutočnenia predpokladala, že písomné materiály nadobudnú formu letákov, ktoré by sa rozširovali vo vyššie uvedených oblastiach. Okrem toho malo byť samostatne zaistené, aby sa leták dostal do rúk miestnych oznamovacích prostriedkov, správnych orgánov a gréckemu mierovému hnutiu. Bolo možné použiť aj formu listu do redakcií miestnych oznamovacích prostriedkov do rubrík „Listy čitateľov“. Možná bola aj kombinácia oboch v tom zmysle, že v prvej fáze bude rozšírený leták so stručnejším obsahom a v druhej fáze bude za použitia skutočného alebo fiktívneho zdroja ako jeho odozva obyvateľstva rozposlaný list do redakcií oznamovacích prostriedkov do uvedených rubrík. Túto fázu bolo možné roztahnúť na dlhší časový úsek alebo opakovat a vytvárať tak dojem tlaku verejnej mienky a prinútiť oznamovacie prostriedky k reakcii (ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 90071).

Rizikové okolnosti (nebezpečenstvo prezradenia) pre ŠtB v prípade použitia letákov mali byť za dodržania zásad konspirácie minimálne. V prípade použitia skutočne existujúcej osoby pre autorstvo listov pre tlač nemali počas realizácie oboch fáz predstavovať nebezpečenstvo — išlo by o reakciu na už rozšírený názor.

Kontrola výsledku aktívneho opatrenia bola naplánovaná prostredníctvom správ a stanovísk k letáku v miestnych oznamovacích prostriedkoch. V prípade publikovania listu čitateľa bolo možné očakávať, že redakcie uverejnia svoje stanoviská, poprípade môžu byť publikované ďalšie ohlasy obyvateľstva.

S využitím vhodných agentúrnych zdrojov, teda spolupracovníkov, bolo možné sledovať aj reakcie na využitie správy ako protiamerickeho argumentu v mierovom hnuti.

Pokiaľ išlo o konzultáciu a spoluprácu v rámci I. správy ZNB, s ohľadom na nutnosť spracovania textu v gréctine bolo plánované využiť eventuálne zdroje a možnosti 36. odboru (odbor aktívnych a vplyvových opatrení) I. správy ZNB v Československu. S rezidentúrami I. správy ZNB Atény a Nikózia bola naplánovaná spolupráca aj v príprave originálneho papierového materiálu pre prípravu písomností.

Finančné náklady predstavovali len výdavky na zakúpenie papiera, poštovné a eventuálne operatívne výdavky v súvislosti s realizáciou.

Pri ďalšom rozpracovávaní a realizácii akcie „AIDS“ bolo vyhodnotené, že je možné prostredníctvom rozviedneho styku s krycím menom „Gonou“ iniciovať výzvu gréckych lekárov, prípadne iných záujmových a spoločenských organizácií, ktorá by bola adresovaná USA. Obsahom by bola požiadavka na postúpenie časti rozpočtu na vojen-ské výdavky v prospech výskumu účinnej obrannej látky na liečbu AIDS. Ďalej mala byť v rámci predbežného získania

42. odbor I.S-SNB
č.j.: A-00% /42-85

Praha 10.12.1985

Priehľadné
PŘÍSNE TAJNÉ

Výtisk č.: 1
Počet listov: 1
Přílohy:

I.správa SNB
odbor_36

Véč: Náměst. na ÁO

Navrhovateľ: npor.Jan BEZRUD 196 481
starší referent odb.42

Krycí názov akcie: AIDS
Objekt: USA - americké základny v Řecku

číslo ÁO:

Prohloubení odporu řeckého obyvatelstva vůči existenci amerických základen v Řecku a přítomnosti amerických vojáků s důrazem na oblasti, kde se nacházejí hlavní americké základny, t.j. Atény, Iraklion a Suda Bay na Krétě, Nea Makri a Preveza.

Druh podkladových materiálu a původ podkladové informace:

Informace rezidentury Nikosia o tom, že US ministr obrany Weinberger dal tajný příkaz k provádzení lékařských prohlídek amerických vojáků na základnách v zahraničí, se zaměřením na odhalování onemocnění AIDS.

Zpôsob prípravy:

Zhotovení písomného podkladového materiálu, ktorý bude vycháset z uvedené zprávy. Jeho obsah bude postaven na spekulaci, že:
- výskyt této nemoci byl a je odhalován v USA, odkud se šíří do Západnej Evropy a ostatnich častí sveta;
- nařízení k provádzení prohlídek je vedle přiznání existence výskytu této nemoci v americké armádě i potvrzení existence

Námet na aktívne opatrenie AIDS z roku 1985

Zdroj: ABS ČR

adresárov a zoznamov organizácií venovaná zvýšená pozornosť jednotlivcom a skupinám, vrátane významných osôb inklinujúcich k homosexualite (Ibidem).

AKTÍVNE OPATRENIE ENTE

Aktívne opatrenie s krycím názvom „ENTE“ vzniklo na rezidentúre I. správy ZNB Viedeň. V období od novembra 1987 do januára 1988 realizoval 36. odbor toto aktívne opatrenie. Sledovalo cieľ prispiť k prehľbeniu rozporov medzi členskými krajinami NATO pri volbe jeho nového generálneho tajomníka. Prostriedkom bolo obvinenie bavorského ministerského predsedu Franza Josefa Straussa z vytvárania rozporov v koalícii CDU/CSU a následným zosmiešnením jeho osoby pred západonemeckou verejnosťou ako objektu politických trikov.

V aktívnom opatrení bolo použité tzv. fals prehlásenie Straussa, ktoré bolo samostatne rozosielané. Na jeho líci bola politická karikatúra a na rube falošné prehlásenie Straussa.

Aktívne opatrenie „ENTE“ bolo uskutočnené v troch po sebe nasledujúcich fázach. V prvej fáze 22. novembra 1987 boli z Mnichova rozoslané falošné listy s prehlásením Straussa a karikatúrou. V týchto listoch Strauss „odmietol“ kandidatúru západonemeckého ministra obrany Wörnera na funkciu generálneho tajomníka NATO. Strauss „argumentoval“ tým, že Wörner je ministrom západonemeckej vlády, ktorá sa zriekla rakiet Pershing 1 A. Ďalej „argumentoval“ postojom v afére západonemeckého generála Kiesslinga, ktorý bol pred niekoľkými rokmi za nejasných okolností obvinený z homosexuality. Falošné prehlásenie bolo rozoslané do médií v SRN, vo Veľkej Británii, v Belgicku, Luxembursku, Holandsku.

V druhej fáze v polovici decembra 1987 boli do médií v západnej Európe rozoslané letáky pod hlavičkou belgickej pravicovej silne protiamerickej orientovanej strany Parti communautaire national-européen (PCN). Na lící letáku bola karikatúra, na ktorej Strauss znásilňoval Wörnera a na rube letáku bola otlačená kópia falošného prehlásenia z prvej fázy operácie. Bol rozoslaný médiám v SRN, Grécku, Taliansku, Španielsku, vo Francúzsku, Veľkej Británii, v Belgicku, Holandsku, Luxembursku, Nórsku a Portugalsku.

Vo forme falošných listov pokračovalo aktívne opatrenie „ENTE“ dokonca ďalej. Bola rozoslaná aj „odpoved“ bavorského ministerského predsedu Franza Josefa Straussa na jeho falošnom hlavičkovom papieri ako „jeho“ stanovisko k niektorým útokom proti jeho osobe. Návrh sudetonemeckého Landsmannschaftu z novembra 1987 na udelenie Nobelovej ceny mieru Strauss „odsúdil“ ako nechutný podvrh a odvolal sa na vyjadrenie hovorcu Manfreda Riedla, ktorý túto záležitosť nevylúčil ako akt pomsty niektorého z bývalých činitelov sudetonemeckého Landsmannschaftu. Anonymné ohovárania (dostali ich niektorí členovia spolkového snemu) v súvislosti so smrťou Straussovej manželky Marianne, ktorá zahynula pri autohavárii pri údajnej ceste od milenca v polovici roku 1984, Strauss „vyvrátil“. „Odmietol“ aj autorstvo listu proti západonemeckému ministru obrany Wörnerovi, pričom ale „podotkol“, že k jeho osobe mal určité výhrady. Ďalej „odsúdil“ pornografickú karikatúru, na ktorej je vyobrazený ako prasa, ktoré znásilňuje svinu Wörnera.

Strauss sa „ospravedlnil“ osobám, ktoré sa stali obeťami politických trikov namierených proti jeho osobe, a „lútuj“ všetky metódy, ktoré sa používajú v zákulisí politického boja v SRN. Straussove prehlásenie bolo rovnako adresované médiám vo všetkých významných západoeurópskych štátoch

51
Súmlka č. 1/88 - VU - BE

Praga, dne 17. prosince 1987

Residentura V f D z ř

Všeobecné AO ENTE (tretí fáza) - pokyny

V januári 1988 bude v západnej Európe realizované AO ENTE (tretí fáza). Toto pokyny navazují na pokyny k prvej a druhej fázi (viz súmlka 12/87-VI-MB).

Ve tretí fázi je rozeslané falešnoplakát pre sedmý predsedu západonemeckej strany CSU, bavorského ministerského predsedu Franza Josepha STRAUSSA. V tomto prohlásení, vyhotovenom na falešnom hlavičkovom papieri, je vyjádrené STRAUSSOVU stanovisko k niektorému akciám, ktoré boli podniknuté proti jeho osobě v uplynulých Čtyroch letech :

- návrh Sudetonemeckého Landsmannschaftu z kvätne 1987 na udelenie Nobelovej ceny miru STRAUSSOVU. Toto STRAUSS odmietáva ako nechutný padok a odvoláva sa na vyjádrenie tiskového miestu SL manžela RIEDLA, ktorý túto záležitosť nevylúčuje ako akt pomsty niektorého z bývalých činitelov SL.
- Potomky v súvislosti se smrtí STRAUSSOVY manželky Marianne, ktorá zahynula pri autohavárii v polovici roku 1984. STRAUSS vyvraždi tvrdenie anonyma, ktoré obdržala súdovoací prostredky a niekterí poslanci Spolkového snemu NSR, že jeho manželku potkal havária na ceste od jejho milenca.
- Odmietanie autorstva dopisu proti západonemeckému ministru obrany Manfredu WÖRNEROVÍ (prvá fáza AO ENTE), ale poistý, že k jeho osobe má určité výhrady.
- Odmietanie rovnakého pornografického karikatúru, na ktoré je vyobrazený ako prasa, ktoré znásilňuje svinu - Manfreda WÖRNERA (druhá fáza AO ENTE).
- STRAUSS se omolíva osobám, ktoré sa stali obeťami politických trikov, namierených proti jeho osobě, a lituje týchto metod, ktoré se používajú v zákulisí politického života NSD.

STRAUSSOVU prohlásení je adresované súdovoacím prostredkom v NSR a v Západnom Berline, Británii, Francii, Španielsku, Portugalsku, Luksembursku, Holandsku, Itálii, Nórsku, Španielsku a Portugalsku. Jeho prijímateľmi sú tiež významné osobnosti západonemeckého spoľačenského života, poslanci Spolkového snemu NSR za Bavorsku a bavorského zemského snemu.

Zároveň s tímto pokyny Vám zasíláme originál rozmíkaného falešnoplakátu, Pokyny a falešné vyhodnocenie akcie zničte!

Pokyny k ohlasu :

Pri vytváraní ohlasu se zamýtejte zejména na súdovoací prostredky. Podia Vašich možností zvažte napríklad vytvárenie ohlasu prostredníctvom vhodnej agentury a styku (orientujte sa na novinárské a politické kruhy).

V súvislosti se získávaním ohlasu zachovávejte maximálnu konspiration. Tato fáza má veľmi citlivý charakter, nakože je v nej využíta niekterá AO, ktorá odbor VU v minulosti realizovala.

O realizácii AO v západnej Európe budete informovaní KÚ.

O súčasných ohlasoch informujte riaditeľa KÚ odboru VU, súčasne dokumentaci zasílejte KÚ. V písomnom záznamu uvedte, kdo s KÚ byl s cieľom této fázie seznaman.

Zároveň abyste tieto akcie venuvali pozornosť, nakože ve spolupráci s priateľmi pripravujeme její pokratovanie v roku 1988.

160288 1751 6 48879/452 13.11.1987

Pokyny pre realizáciu tretej fázy aktívneho opatrenia ENTE z roku 1987
Zdroj: ABS ČR

a osobnostiam politického a hospodárskeho života v SRN. Týmto ďalším falzom sa ŠtB pokúsila zničiť dôveryhodnosť Straussa ako politika, takpovediac „na druhú“, čo sa jej aj do istej miery mimo Bavorska podarilo (ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 90071).

Difamácia alebo hanobenie vybranej osoby alebo politika ako cieľ dezinformácie je pomerne častá taktika aj v súčasnosti. Na internete a sociálnych sieťach sa šíria anonymné fámy, ktoré majú „otráviť“ priestor a prilepiť „zápac“ na cieľovú osobu pre podozrenia zo zneužívania, korupcie, prepojenia na zahraničné „nepriateľské“ politické centrálky, inštitúcie alebo osoby „konajúce proti národným záujmom“, najmä americké, židovské alebo z prostredia Európskej únie. Vybraná osoba alebo politik, ktorý je znevažovaný má byť zväčša „na výplatnej listine“ centrálky alebo inštitúcie „konajúcej proti národným záujmom“. Podozrenia zo zneužívania, korupcie alebo iných neetických a protiprávnych skutkov môžu byť úplne vymyslené alebo sa môžu čiastočne zakladať na skutočnosti, ale sú zveličené, prípadne upravené. Táto technika je známa aj ako „zhnity sled“.

SÚČASNOSŤ

Pri pohľade na Slovensko a iné krajinu strednej a východnej Európy, na ktoré sú zacielené dezinformácie štátneho aktéra Ruskej federácie, ale aj na svet, je z predchádzajúcich príkladov zrejmé, že metódy, formy, obsah a ciele aktívnych opatrení, resp. dezinformácií sa nezmenili od čias predchodcu Ruskej federácie, t. j. Sovietskeho zväzu. Používanie internetu a sociálnych sietí znamená, že sa zmenili len nosiče dezinformácií, a tým aj narastlo ich množstvo a rýchlosť šírenia.

V dnešnej situácii v našej krajine už v podstate neexistuje monopol na šírenie informácií. Informácií je nadbytok a zápasíme skôr s nedostatkom pozornosti a potom sa najvplyvnejšími správami stávajú tie, ktoré sú najviditeľnejšie. Pôvodca dezinformácií v súčasnosti dokáže situáciu výrazne ovplyvniť. Algoritmy, ktoré určujú viditeľnosť informácií na sociálnych sieťach reagujú na to, kolko ľudí podporí ich distribúciu. Roboty aktívne komentujú, lajkujú a zdieľajú potrebné správy, a tým zvyšujú ich viditeľnosť. Uvedeným fenoménom sa zaoberal Philip Howard riaditeľ Inštitútu pre internetové štúdie na Oxfordskej univerzite a použil na uvedené technologicky pokročilé ovplyvňovanie verejnej mienky pojem „výpočtová propaganda“.

SPOLUÚČASŤ

Tvorcovia dezinformácií sa zároveň nemusia spoliehať len na zvyšovanie viditeľnosti dezinformácií, ktoré ovplyvnili výpočtovou propagandou, ale počítajú aj so spoluúčasťou príjemcu. Človek nie je vnímaný ako súčasť pasívneho publiku, ale je zapojený do reprodukcie, lajkuje, komentuje a zdieľa správy. Ide o nový aspekt manipulácie s verejnou mienkou (Meduza, 23. 8. 2020).

INDIVIDUÁLNY PRÍSTUP

Aj v prípade pôvodcov dezinformácií na štátnej úrovni sa vďaka informačným technológiám násobia schopnosti zhromažďovať a analyzovať osobné údaje a konať efektívnejšie.

Dezinformácie sa tak vytvárajú pre poznané publikum a menšie skupiny. Už v minulosti sa svetovej verejnosti stala známa informácia o „trollých farmách“ v Ruskej federácii. V roku 2015 novinári odhalili, že v Petrohrade na Ulici Savuškina 55 sídli jedna z týchto „trollých fariem“ ako Centrum internetového výskumu, ktoré viedol obľúbenec ruského prezidenta Jevgenij Prigožin. Tento človek je dnes viac známy svojou súkromnou armádou Wagner PMC, ktorá pácha na Ukrajine pomocou najatých väzňov vojnové zločiny.

V rámci hybridnej vojny boli tajne vytvorené inštitúcie, ktoré masívne ovplyvňujú všetky internetové diskusie platenými trollmi. Ide o mladých počítačovo a jazykovo vybavených Rusov, ale aj cudzincov, „*ktorým nevadí zarábať si cez deň tým, že vystriedajú až desať identít rôznych diskutérkov za smenu a v ich koži šíria Kremlom podporované názory. Pracujú sami aj v skupinách a nájdete ich všade tam, kde sa na internete rozinie diskusia okolo nejakej oblasti ruského záujmu. Vojna proti Ukrajine, Putinova osoba a autoritársky režim v Rusku, Trumpove väzby na Rusko, dôležitosť NATO, rozvoj EÚ, ale aj moderná medicína a alternatívne liečby – to všetko sú témy, do ktorých Rusko na internete zasahuje tak, aby sa zdalo, že prokremelské posteje majú medzi ľuďmi väčšinu*“ (Alvarová 2019, 93).

Existuje množstvo webových stránok v slovenskom a českom jazyku, ktoré sú zacielené na rôzne spoločenské a záujmové skupiny, majú neseriózny, klamlivý a konšpiračný obsah a zároveň preberajú dezinformácie z ruských propagandistických médií, ako napr. Sputnik, RT (Russia Today) a ďalších.

Ako príklad individuálneho prístupu je možné uviesť niektoré špecifické webové stránky, ktoré sa venujú matkám na materskej dovolenke. Alexandra Alvarová uvádzá špecifického trolla – „Sestru“ –, ktorý sa pohybuje v tomto prostredí.

„*Vyskytuje sa na stránkach, kde sa diskutuje o materstve, bábätkách, mlieku, obnosených topánočkách, desiatach a dojčenskej stolici. V takomto prostredí sú ženy na sociálnych sieťach ako doma a nemajú inštinktívnu potrebu ostražiťo preverovať. Ženy si samy medzi sebou viacej dôverujú, najmä ak sú všetky matky. Preto sa troll Sestra zdržiava práve na mamičkovských stránkach, serveroch a aplikáciách, kam muži nechodia. Tu ženy vypínajú poplašný systém, sú si „sestrami“, príslušničkami mocného klanu matiek. Sestra má za úlohu oznamovať obavy. Má ideálnu príležitosť na publikovanie sfalšovaných videí o hromadných znásilneniach Európaniek utečencami... Najčastejšou vetou je potom permutácia témy: „Ja by som ich strieľala.“ Sestra občas rozvíja úvahy typu: „Ja neviem ako vy, dievčatá, ale keď vidím túto zver, nečudujem sa Putinovi, že chce s tým zdíveným odpadom zatočiť“ (Ibidem, 107 – 108).*

Je potrebné upozorniť, že dnes už však nejde len o trollov, ale aj trollých robotov, ktorí pracujú na báze umelej inteligencie.

MOBILIZÁCIA

V tomto prípade napr. extrémistickí politici najprv prídu s propagáciou nejakého posolstva – na Slovensku nechceme americké vojenské základne (ktoré v skutočnosti vláda ani nechcela vybudovať).

V druhej fáze pôvodcovia dezinformácií alebo osoby spojené s politikmi vytvoria letáky alebo videá, kde je posolstvo dovedené do absurdna – sú distribuované anonymné letáky s poplašnou správou (ako za starých čias aktívnych opatrení počas studenej vojny), že v prípade, ak bude na letisku Sliač vybudovaná americká vojenská základňa, tak budú okolité

Leták o hrozbe jadrového útoku v prípade existencie americkej vojenskej základne na Sliači, ktorý bol na začiatku roku 2022 vhadzovaný do schránok obyvateľom v BB kraji

Zdroj: FB

Schvaluju: <u>mjr. Paluš</u>	23.3.1988	19
NÁVRH na ukladení podvazku do archívu LS-SNB		
Bača 2		
Krycí jméno: Bača 2	24.2.1988	
Podvazek číslo: 90075/192	Zečten - datum: 24.2.1988	
Účel: podvazek podkladů pro AO	Náklady - Kč: 100,-	- valuta:
Dobové dílo: 5 - 10 - 15 - 20 roků - trvale		
Kdo se svařkem pracoval (DITO): kpt. Jansa		
Závěrečná zpráva o výsledku AO (čl., způsob provedení, ohlas)		
<p>Cílem bylo přispět k šíření protiamerických nálad u italské veřejnosti a iniciovat italské mírové hnutí k rozšíření akcí proti přesunu 72 US letounů F 16 ze španělské základny Torrejon.</p> <p>AO bylo realizováno ve dvou fázích. V první fázi byly rezidenturou Madrid rozesány na vybrané adresy italských mírových a pokrokových organizací dopisy španělské mírové organizace, ve kterém byla uvedena informace o místě dislokace US vojenských letadel přesouvávaných ze Španělska do Itálie. Za místo dislokace byla uvedena základna PUGLIA nedaleko města Bari, která byla italskými i americkými úřady tajena.</p> <p>V druhé fázi byla iniciována organizace Lega Citta a Ambiente, do které měla přístup rezidentára krim k vydání a rozeslání plakátu s výzvou k protestní akcím proti přesunu letadel.</p> <p>V další fázi na základě dopisu odeslaného z Madridu Madridu na adresu organizace Progetto Mediteraneo inicioval A DITO vydání 1000 kusů plakátu, které byly distribuovány v Itálii, ale část z nich byla odeslána zpět mírovým organizacím do Španělska a Portugalska. Jejich doručení bylo potvrzeno v Radio de Verde ve Španělsku.</p> <p>Akce PM vytvářala ohlas u organizace FIDM, která vydala vlastní plakát zaměřený proti přesunu letounů.</p> <p>S obsahem AO seznámeni: kpt. Jansa, mjr. Hojer, mjr. Sokolovský</p> <p>Použitá zpravedelná síl: A DITO</p> <p>Spolupráce rezidentur při realizaci: krim, Madrid</p> <p>Spolupráce spříslbených rozvedek: g</p> <p>Spolupráce v rámci FMV: g</p>		
Výsledek AO: - velmi účinné - účinné - uspokojivě účinné - málo účinné - neúčinné		

Aktívne opatrenie Bača 2 z roku 1988, ktoré podnecovalo v talianskej a španielskej verejnosti protiamerické náladu a odpor voči presunu lietadiel F – 16 na vojenskú základňu v blízkosti Bari. „Mierové“ organizácie pod kontrolou ŠtB rozosielali „protivojnové“ letáky

Zdroj: ABS ČR

M. Š. Palúdz 22/1/80 19

Schvaluj: M. Š. Palúdz dátum: 22/1/80 Schvaluj: M. Š. Palúdz dátum: 22/1/80

N A V R H
na učtení podvazku do archívu LS-SNB

Krycí jmena: TOK II

Podevazek číslo: 90075/196 Založen - datum: 5.4.1988
Náklady - Kčs: 7
- valutu: €

Účel: soustředění podkladů pro AO
Dávad účela: 5 - 10 ukončení AO nerealizován AO
Doba účela: 5 - 15 - 20 roků - trvale
Kdo se svazkem pracoval (lidil): kpt. JANSKA (196034)

Závěrčná zpráva o výsledku AO
(celý, způsob provedení, ohlasy)

Cílem AO bylo přispět k aktivizaci řeckého mírového hnutí a zaměřit jeho úsilí na podporu myšlenky na vytváření zón bez jederných a chemických zbraní na Balkáně a v říším smyslu v oblasti Středomoří. (návaznost na akce realizované ve Španělsku a Itálii - AO BAČA, MERO).

AO vlivového charakteru bylo realizováno rezidenturou Athény dvěma formami ve dvou fázích. V první fázi byla využita konference starostů řeckých druhobních měst (jedná se o 23 měst a obcí). V rámci konference byl úkolován styk rezidentury k vystoupení podle námi předaných tezí, které rovněž využil a prosadil k přijetí v rámci závěrečné deklarace.

V druhé fázi, rezidentura prostřednictvím TS LASTA zajistila pozitivním pokrokovému duchu přijaté deklarací publicitu v pravidelném listě PROTÍ.

V průběhu konference, které se mimo starostů zúčastnili i představitelé hlavních politických stran, byly zachyceny první pozitivní ohlasy v jejich pozdravných vystoupeních. V nich se vyslovili za podporu myšlenky na vytváření bezjederných pásů a pásů bez chemických zbraní, tak jak s ní vystoupil úkolovaný styk rezidentury.

Mimo to neúkolovaný účastník konference vznese požadavek, který byl schválen, aby všechni zúčastnění starostové zveřejnili text deklarace ve svých municipalitách při vhodném slavnostním shromáždění a při té příležitosti nechali znova ohlasovat a veřejně s obsahem AO seznámení plk. STAREK, mjr. Pánik, por. Pavlovska

Použitá zpravodajská síť: TS LASTA
Spolupráce rezidentur při realizaci: Athény, KP KOSTÍK
Spolupráce spříslbených rozšdelek: ✓
Spolupráce v rámci FMV: ✓

Výsledek AO: - velmi účinné - - účinné - - menší účinné - - neúčinné -

Aktívne opatrenie Tok II z roku 1988, ktoré podnecovalo grécke „mierové“ hnutie. ŠtB využila konferenciu gréckych družobných miest a agenta, ktorý zabezpečil publicitu v novinách Protí
Zdroj: ABS ČR

M. Š. Palúdz 22/1/80

Schvaluj: M. Š. Palúdz dátum: 22/1/80

N A V R H
na učtení podvazku do archívu LS-SNB

Krycí jmena: MERO 2

Podevazek číslo: 90075/203 Založen - datum: 20.9.1988
Náklady - Kčs: 7
- valutu: €

Účel: soustředění podkladů pro AO
Dávad účela: 5 - 10 ukončení AO nerealizován AO
Doba účela: 5 - 15 - 20 roků - trvale
Kdo se svazkem pracoval (lidil): kpt. Jansa

Závěrčná zpráva o výsledku AO
(celý, způsob provedení, ohlasy)

Cílem bylo přispět k diskreditaci militantní politiky USA v oblasti neapolského zálivu a ke zvýšení důporu místního obyvatelstva proti přítomnosti US základen v této oblasti.

V první fázi byl prostřednictvím TS DITO iniciován předseda organizace Progetto Mediteraneo k vydání plakátů upozorňující na situaci v oblasti neapolského zálivu, kde Američané využívají nejlepší pozemky pro potřeby vojenských základen, což vede k uzavírání mnoha rekreačních středisek a ve svých důsledcích ke zbídačování místního obyvatelstva. Tyto plakáty byly vydány v oblasti neapolského zálivu a z celkového počtu 500 kusů bylo 50 distribuováno politickým stranám, odborovým ústřednám a ZÚ USA a SSSR v Římě. Dalších 20 plakátů bylo rozesláno partnerským organizacím v Řecku, Španělsku a na Kypru.

O akci byla od č.j. A-OE 395/36-89 informována služba A rozvědky SSSR, která s ní vyslovila souhlas.

K akci PM se připojily i organizace F.I.D.M. (Federazione Internazionale Per la Difesa Del Mediterraneo), která otázku US vojenských základen a znečištění životního prostředí jejich činností prohloubila a zahrnula sem i otázku přesunu US stíhaček F 16 ze Španělského Torejonu.

Spojením obou otázek se podařilo vyvolat značný zájem u italské veřejnosti a celá problematika byla publikována v tisku.

S obsahem AO seznámeni: kpt. Jansa, mjr. Klos, mjr. Hojer, -
Použitá zpravodajská síť: A DITO
Spolupráce rezidentur při realizaci: Řím
Spolupráce spříslbených rozšdelek: SSSR
Spolupráce v rámci FMV: ✓

Výsledek AO: - velmi účinné - - účinné - - uspokojivě účinné - - málo účinné - - nedúčinné -

Aktívne opatrenie Mero 2 z roku 1988, ktoré ŠtB podnecovala odpor miestneho obyvateľstva voči americkým základniam v Neapolskom zálive prostredníctvom poukazovanie na zatváranie rekreačných stredísk a zbedačovania obyvateľstva v letákovej kampani
Zdroj: ABS ČR

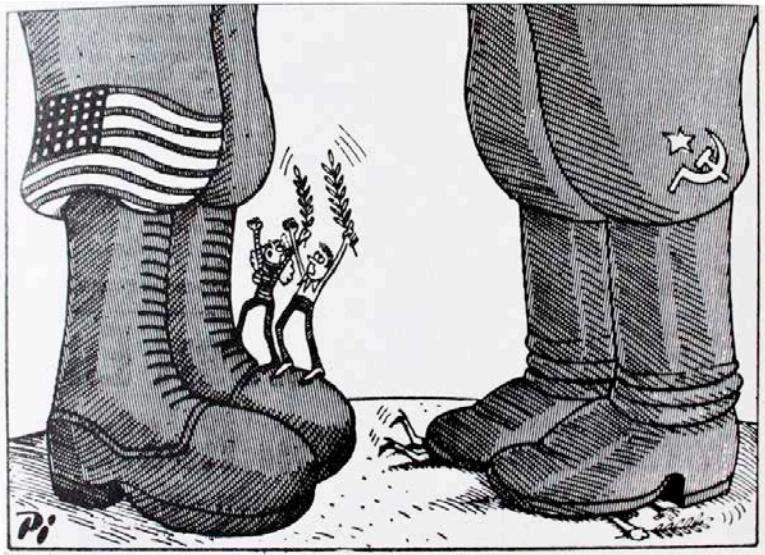
mestá a obce ohrozené jadrovým útokom. Tu je podstatná emícia, ktorú dezinformátori využívajú, aby príjemcovia „vyplí“ kritické myšlenie. Jedným z cieľov je aj to, aby ľudia, ktorí úplne podlahli dezinformáciám a neorientujú sa v realite vystúpili z „internetového davu“ a prešli do akcie na uliciach reálneho sveta a vytvorili dav, ktorý je poháňaný strachom alebo nenávistou a je schopný aj násilia.

Zároveň je tento príklad ukážkou populizmu ako z učebnice. Politik vytvorí fiktívnu hrozbu, ktorou vystraší voličov, aby im vzápäť ponúkol, že ak bude zvolený, tak voličov pred touto hrozbou ochráni. Na Slovensku sa populizmus, ktorý šíri strach a nenávist, začína týkať aj predtým štandardných strán, ktoré sa dostávajú na cestu extrémizmu tým, že pre svoje politické pôsobenie používajú „ruka v ruke“ populizmus s bezostyšným šírením prokremelských dezinformácií. Veľmi dobre to funguje v prípade vojnového konfliktu na Ukrajine, na ktorú Ruská federácia agresívne v rozpore s medzinárodným právom vojensky zaútočila. Politik potom hovorí: „Najprv sme Ukrajine odovzdali systém protivzdušnej obrany S-300, teraz sme im poslali naše stíhačky MIG-29. Som proti vojne proti Rusku, nakoniec budú pri mobilizácii odvádzat našich chlapcov na ukrajinské bojiská. To nikdy nedopustím, a keď ma zvolíte, tak to znemožním.“ Slovensko, samozrejme, nie je účastníkom tohto konfliktu a pomáha napadnutej Ukrajine proti Ruskej federácii, ktorá je agresorom. Dodávky zbraní napadnutej krajine sú plne v súlade s medzinárodným právom a zvyklosťami. Rovnako ako to bolo počas 2. svetovej vojny, keď nacistické Nemecko napadlo Sovietsky zväz a USA pomáhali masívnou dodávkou zbraní.

DEMOBILIZÁCIA

V prípade úplne legitímnych a demokratických aktivít politikov a verejnosti zase pôvodcovia dezinformácií vytvoria na internete pochybnosti o týchto aktivitách. Pýtajú sa: „Naozaj to chcete urobiť?“ „Ste si istí, že táto činnosť slúži dobrým účelom?“ „Nie je to na príkaz amerického veľvyslanectva?“ Skrátka aktivita má byť v prospech nejakých vonkajších nepriateľských síl. Tento naratív je dobre známy a využívajú ho všetky totalitné režimy, podobne ako ho používala sovietska alebo československá propaganda v období komunistického režimu. Na sociálnych sietach a na internete ďalej pôvodcovia dezinformácií prispievajú k sociálnej polarizácii, zvyšovaniu intenzity online konfliktov ničením väzieb medzi ľuďmi v kombinácii s difamáciou konkrétnych politikov a aktivistov, ktorí prišli s demokratickými posolstvami. Cieľom je, aby používatelia internetu a sociálnych sietí, ktorí vidia nekonečné hádky, nadobudli pocit, že ničomu nemožno veriť. Často je viditeľný aj naratív, že všetci, ktorí majú odlišný názor, či už z radov politikov, aktivistov a novinárov, a oponujú dezinformáciám, „sú zaplatení“, „sú na výplatnej listine niekoho“. Dezinformácie majú presvedčiť verejnosť, že neexistuje dialóg, nezištné angažovanie sa a vôbec demokracia. Všetci majú konať len na základe finančnej motivácie.

Osobitnou „pôdou“ pre pôvodcov dezinformácií ako Ruská federácia sú extrémistické strany. Už počas studenej vojny rozviedky KGB a ŠtB venovali vysokú pozornosť ich aktivitám a financovaniu, touto skrytou činnosťou a aktívnymi opatreniami chceli podporiť destabilizáciu západných krajín, rovnako ich manipuláciou presadzovať svoje ciele. Dnes táto dlhodobá prax zo strany Ruskej federácie len kontinuálne pokračuje.

Karikatúra, rok 1984

Zdroj: Opus Bonum

Extrémistické politické subjekty a politici so svojimi webovými stránkami a sociálnymi sieťami, na ktorých majú tisíce followerov, buď priamo spolupracujú s ruskými spravodajskými zložkami, alebo parazitujú na prokremelských dezinformáciách, a tým okrem získavania voličov zvyšujú dosah dezinformácií a roztáčajú špirálu strachu a nenávisti, ktorá ohrozuje demokratické zriadenie na Slovensku. Dezinformačné naratívy sú zväčša prispôsobené miestnym kultúrnym stereotypom. Ako napr. „Slovensko je malá krajina a nemá sa pliesť do vojenskej konfrontácie dvoch veľmocí“, mala by teda ignorovať bezprecedentné porušenie medzinárodného práva a nepomáhať Ukrajine, ktorá bola napadnutá Ruskou federáciou, „Slovensko je most medzi Východom a Západom“, Slovensko nie je takýmto priestorom, počas svojho vývoja si vybraťo integráciu do Európskej únie

a NATO, dlho sa o to usilovalo, „Na Slovensku je potrebná stabilita, pokoj na prácu pre obyčajných ľudí“, uvedené slová už používali komunistickí predstavitelia, keď chceli v roku 1989 zabrániť tomu, aby prišli o moc a krajina sa zmenila z totalitnej na demokratickú, ktorá rešpektuje slobody a práva svojich občanov.

V súvislosti s pôsobením extrémistických strán na Slovensku v súčasnosti možno spomenúť, že medzi zadržanými slovenskými bezpečnostnými zložkami v marci 2022 pre podezrenie z vyzvedačstva pre Rusko bol aj Jozef Mihalčin, ktorý pracoval ako asistent poslance Miroslava Suju, keď bol poslancom za ĽSNS, teraz zastupuje mimoparlamentné hnutie Republika. Jozef Mihalčin mal figurovať ako kontakt Bohuša Garbára z Košíc, redakčného prispievateľa konšpiračných a prokremelských Hlavných správ a Armádneho magazínu. Bohuš Garbár sa priznal a obvinili ho z vyzvedačstva a prijímania úplatku. Medializované zábery ako Garbár preberá 500-eurové úplatky od Sergeja Solomasova, vojenského pridelencu na ruskej ambasáde na Slovensku, sú dostatočne známe (SME, 17. 3. 2022).

AKO URČIŤ, ČO NIE JE DEZINFORMÁCIA

Ako rozpoznať dezinformácie a prokremelskú propagandu? Zvyčajne sa prejavuje pokusom „informovať“ s účasťou silnej emocionálnej zložky a manipuláciou spochybňujúcou spoľahlivosť oficiálnych informácií inštitúcií krajiny, na ktorú útočí. Posolstvo a informácie, ktoré nie sú dezinformáciami alebo propagandou, potom v prvom rade vo svojej podstate

rešpektujú právo na názor druhého a ochotu zapojiť sa do diskusie (Meduza, 23.8.2020).

RUSKÁ FEDERÁCIA

Namiest je otázka, akým štátom je dnes Ruská federácia? Mnohé napovie fakt, že 24. februára 2022 nadránom rozpútala Ruská federácia vojnu v rozpore s medzinárodným právom proti suverénnemu štátu, svojmu susedovi Ukrajine a na túto agresívnu vojnu používa termín „špeciálna vojenská operácia“. Režim prezidenta Vladimira Putina navyše na domácej pôde zaviedol policajné a súdne perzekúcie proti všetkým, ktorí si dovolili protestovať proti vojnovým zločinom, vojne a čo i len nazvať vojnu vojnou oproti použitiu režimom predpísaného termínu „špeciálna vojenská operácia“. Odporcovia sú stíhaní na základe obvinenia podľa nového trestného činu šírenia „falošných“ informácií o rúskej armáde a môžu byť odsúdení až na 15 rokov väzenia.

„RUSKÝ SVET“/ „RUSSKIJ MIR“

Jedným z cieľov „špeciálnej vojenskej operácie“, teda vojny proti Ukrajine, podľa oficiálneho vyjadrenia rúskeho prezidenta Vladimira Putina bola aj ochrana rúskych hovoriacich obyvateľov na Ukrajine, a to predovšetkým na Donbase. Rusko uznalo dva separatistické územné celky — Luhanskú a Doneckú oblasť, ktoré spoločne tvoria Donbas, za nezávislé

krajiny krátko pred začiatkom ruskej vojenskej invázie na Ukrajinu.

Nielen Donbas, ale aj celá Ukrajina (niekedy bez regiónu Halič) má podľa geopolitickej koncepcie vychádzajúcej z konglomerátu rôznych prúdov protizápadného, antiliberálneho a neoimperiálneho rúskeho nacionálizmu patriť do „Ruského sveta“.

Ako v skutočnosti vyzerá ochrana rúskych hovoriacich obyvateľov na Donbase zo strany Rúskej federácie, sa možno dočítať aj z oficiálnych vyhlásení dosadených okupačných úradníkov. Šéf tzv. Luhanskej ľudovej republiky Leonid Pasečník sa v auguste 2022 pre tlačovú agentúru TASS vyjadril k mestu Popasna, ktoré začiatkom marca 2022 napadli rúské sily a z veľkej časti bolo zničené: „*Možno neobnovíme Popasnu, pretože to nemá veľký zmysel. Mesto je skutočne takmer úplne zničené. Ale ešte raz, konečné rozhodnutie ešte nepadlo*“ (TASS, 9.8.2022).

Pre známe rúské opozičné médium Novaya Gazeta Europe urobila v auguste 2022 Varvara Platova reportáz zo zničenej Popasnej v Luhansku pod názvom *Smrť sa vkráda* a sprostredkovala reakcie obyvateľov na katastrofu, ktorá sa tu odohrala:

„*Stále nechápem, kto tam mal zlý život? Každý mal platy, dôchodky a obchodné reťazce sa otvárali každý druhý mesiac. Mesto malo dobré cesty, nové dlaždice, dekoratívne rastliny a moderné pouličné osvetlenie.*“

„*Od čoho „oslobodili“ Popasnu?! Zo stabilného a prosperujúceho života? Od bývania, majetku, osobnej dopravy, všetkého...“*

Podľa ukrajinskej správy zostało v meste po rúskej okupácii maximálne 500 obyvateľov z pôvodných 20-tisíc, časť z nich sú tí, ktorí sa na Ukrajine stali známymi ako „čašníci“. Čakajú na „Ruský svet“ a dúfajú, že budú mať lepší život (Novaya Gazeta Europe, 22.8.2022).

Prečo veľká časť občanov Slovenska podlieha dezinformáciám?

V septembri 2022 realizovali agentúry MNFORCE a Seesame spolu so Slovenskou akadémiou vied reprezentatívny prieskum s názvom *Ako sa máte, Slovensko?*, z ktorého vyplynulo, že približne päťina respondentov si želá jasné víťazstvo Ruska na Ukrajine a viac ako polovica respondentov sa prikláňala k ruskému víťazstvu (Euractiv, 15. 9. 2022). V tom istom mesiaci, od 21. 9. do 27. 9. 2022, sa uskutočnil prieskum agentúry Focus pre organizáciu Globsec, v ktorom si takmer polovica opýtaných želala víťazstvo Ukrajiny, približne päťina si želala víťazstvo Ruska, štvrtina uviedla, že im to je jedno a približne desatina nevedela alebo nechcela odpovedať (Denník N, 5. 10. 2022). Určitý posun je možné pripisať dojmu z výsledkov úspešnej Ukrajinskej ofenzívy. Napriek tomu je zrejmé, že veľká časť občanov Slovenska podlieha prokremelským dezinformáciám, keď nevie vo vojne rozlíšiť medzi jednoznačným agresorom Ruskou federáciou a obeťou agresie Ukrajinou. Aké sú príčiny tohto stavu?

Pokiaľ sme v tomto texte uvádzali, že v samotnej Ruskej federácii neprešli reformou inštitúcie a bezpečnostné zložky a samotný prezident Vladimir Putin je bývalý príslušník KGB, ktorý sa už v 70. rokoch 20. storočia podieľal na systematickej perzekúcii sovietskych disidentov, a zločiny, ktoré sa vtedy diali, dosiaľ nikto neodsúdil, tak sa musíme opýtať na situáciu na Slovensku.

Po 33 rokoch od pádu komunistického režimu v Československu v roku 1989 sa slovenská spoločnosť dostala do stavu, keď dopláca na nevyrovnanie sa s minulosťou. Napriek tomu, že počas komunistického režimu bolo na Slovensku vyše 70-tisíc politických väzňov a ešte v 70. a 80. rokoch sa ŠtB a justícia podieľali na perzekúciach a administratívnej šikane odporcov komunistického

režimu, tak nemáme jediného komunistického zločinca odsúdeného na nepodmienečný trest. Justícia neprešla žiadnou očistou a dodnes na súdoch sedia sudcovia, ktorí v 80. rokoch súdili občanov za tzv. prvohlavové politické trestné činy. Po rozpade Československa a nástupe k moci sa vtedajší premiér Vladimír Mečiar postaral, aby sa prestal uplatňovať tzv. lustračný zákon. Ten mal zamedziť, aby v štátnych orgánoch a vysokých štátnych funkciách skončili agenti a príslušníci ŠtB, vysokí funkcionári komunistickej strany, od okresných organizácií až po absolventov moskovských vysokých škôl. Mimochodom, v Českej republike je tzv. lustračný zákon platný dodnes. V štátnej správe, políciu a bezpečnostných zložkách pôsobili stovky bývalých príslušníkov ŠtB dlho po vzniku Slovenskej republiky v roku 1993 a niektorí tam pôsobia do dnešných dní. Len výnimočne prišlo zo strany verejne činných osôb k ospravedlneniu a priznaniu zodpovednosti za členstvo v komunistickej strane alebo za pôsobenie v represívnych zložkách, akou bola ŠtB. Ak nie sú pomenované a odsúdené zločiny minulosti, prichádza k zlyhávaniu právneho štátu a deformácia vnímania spravodlivosti spoločnosťou a zníži sa aj schopnosť rozlišovať, že totalitné režimy predstavovali v minulosti bezprávie, neslobodu a ekonomický úpadok a predstavujú ho aj dnes, hoci aj v iluzórnej a romantizovanej podobe „mocného dubiska“ — Ruskej federácie. Vladimir Putin veľmi starostlivo budoval mýtus neporaziteľnosti Ruska a ruskej armády. Tieto mýty sú súčasťou ruskej propagandy aj dezinformácií, ktoré potom rezonujú aj medzi rozwášnenými účastníkmi tzv. pochodov za mier, v skutočnosti pochodov za úspech „špeciálnej vojenskej operácie“. Výsledky takéhoto uhranutia mocou už v minulosti opísal nemecký evanjelický teológ a odporca nacizmu Dietrich Bonhoeffer:

„Zdá sa teda, že hlúpost hádam nie je ani tak psychologický, ako skôr sociologický problém. Je to zvláštna forma pôsobenia historických okolností na človeka, sprievodný psychologický jav určitých vonkajších podmienok. Pri podrobnejšom skúmaní sa ukazuje, že každé silnejšie uplatnenie vonkajšej moci, či už politickej alebo náboženskej, zraňuje veľkú časť ľudí hlúpostou. Dokonca sa zdá, akoby to bol priamo nejaký sociologicko-psychologický zákon. Moc jedných využíva hlúpost druhých. Celý proces nespočíva v tom, že určité - teda intelektuálne - ľudske schopnosti náhle zakrpatejú alebo zmiznú, ale v tom, že ohromujúci dojem vyvolaný vonkajšou mocou pripravuje človeka o jeho vnútornú nezávislosť, takže sa potom - viac či menej nevedome - vzdáva hľadania vlastného postoja k daným životným situáciám. Ak je hlupák často tvrdohlavý, ešte to neznamená, že je samostatný. Práve pri rozhovore s ním máme pocit, že pred nami nestojí on sám, osobne, ale predsudky a frázy, ktoré nad ním získali moc. Je akoby začarovaný, zaslepený, zneužitý vo svojej podstate, znásilnený. Po tom, čo sa stal nástrojom bez vlastnej vôle, bude hlupák schopný akéhokoľvek zla a súčasne neschopný rozpoznať ho ako zlo. V tom spočíva nebezpečenstvo diabolického zneužitia. Vzniká tak možnosť zničiť ľudí natrvalo“ (Bonhoeffer, 1991).

Veľmi dôležité v tomto smere sú aj výroky politikov, ktorí boli dlhorocnými premiérmi a niektorími svojimi zásadnými vyhláseniami spochybnili geopolitické ukotvenie Slovenskej republiky. Premiér Vladimír Mečiar sa v roku 1995, po tom čo Slovensko zaostávalo v procese vstupu do Európskej únie a NATO, vyjadril: „Ak nás nechcú na Západe, obrátíme sa na Východ“ (SME, 3.4.2015). Nebol to však jediný výrok slovenského vrcholného predstaviteľa, ktorý sa podieľal na formovaní verejnej mienky a pochybnostiach v zahraničí. V decembri 2011 na sneme strany SMER-SD v Košiciach pred hostami z Ruska vyjadril vtedajší premiér Róbert Fico postoj svojej politickej strany k Ruskej federácii, ktorá bola už vtedy

autoritatívnym režimom na čele s preidentom Vladimirom Putinom: „Strana Smer-SD musí Ruskú federáciu považovať za strategického partnera a má záujem na vzájomných priateľských a výhodných hospodárskych vzťahoch“ (Hospodárske noviny, 10.12.2011).

ZÁVER

Predkladaný vzdelávací materiál je primárne určený budúcim pedagógom, ktorých špecializáciou je dejepis, občianska náuka a etika, a je, samozrejme, určený aj samotným študentom stredných škôl, s ktorými sa stretávame pri realizácii našich projektov, prednášok o totalitných režimoch s diskusiami.

Motívom pre napísanie tohto textu bol aj hrozivý vplyv dezinformácií na časť slovenskej spoločnosti, ktorý už ohrozenie demokratický charakter a ústavné zriadenie Slovenskej republiky. Je zrejmé, že Slovensko zaostalo vo vytváraní obranných mechanizmov proti týmto hrozbám. Z histórie pôsobenia sovietskej KGB je známe, že jej samotné zložky zaoberajúce sa aktívnymi opatreniami proti Západu predpokladali, že niektoré dezinformácie nebudú v krátkodobom horizonte fungovať a dokonca budú v krátkom čase vyvrátené. V prostredí sovietskej tajnej služby však vládlo presvedčenie, že dlhodobým opakovaným pôsobením týchto dezinformácií sa v nepripripravených krajinách dosiahne kumulatívny efekt. To sa podľa nás stalo v súčasnosti na Slovensku.

Významný odborník na ruský organizovaný zločin a ruské bezpečnostné zložky Mark Galeotti v roku 2017 hodnotil ciele pôsobenia ruských aktívnych opatrení v Európskej únii:

„Rusko vykonáva a podporuje ,aktívne opatrenia‘ v Európe s cieľom destabilizovať a zmiastiť vlády a spoločnosti. Tie sú však

(288)

V Paríži 22.8.1989

Príloha : odkazy

S. BERNARD
min. pre hospodárstvo a životné prostredie
min. pre občianske slobody, spravodlivosť a bezpečnosť
MP Pajor - námietka na AO

/ Dovede si dovolujem upozorniť, že vzhľadom na to, že som na rezidentúre nenašiel návod na spracovanie námietky na AO, spracovávam uvedený námietku na základe poznatkov, ktoré si pamätam +/ z práce na centrále /.

Názov : DOM

Operácia : TRH

Spracovateľ : Pajor, 196482, rezidentúra Paríž

Ciel námietky : Vyvolať rozpory v poslaneckých kruhoch medzi poslancami francúzskej Polynézie a predstaviteľmi franc. vlády, hlavne franc. Ministerstva Ekonómie a Financií - ministra Bérégovoy v rámci zámerov Francúzska na vytvorenie Jednotného vnútorného trhu krajín EHS. Ropory by sa týkali zámerov franc. vlády realizovať novú daňovú politiku, ktorá by poškodzovala franc. zámořské teritória.

Podklady :

- informácia z číspisu Le POINT č. 882 z 14-20.8.1989, kde na strane č. 24 je vyjadrené znepokojenie poslancov franc. Polynézie s prípravami na Jednotný vnútorný trh krajín EHS po roku 1992, časopis ako i fotokópia uvedené strany v prílohe,
- správa Komisie Ministerstva financií a ekonomiky k prípravam na spoločný trh po roku 1992, v rámci tejto správy list predsedu Komisie BOITEUX býv. franc. ministra ekonómie a financií / kópia listu /, v ktorej BOITEUX oznamuje ministroví ukončenie prvej etapy práce komisie, ďalej materiál obsahuje resumé správy, stanovisko ministerstva, zoznam členov komisie a ďalšie etapy práce komisie,
- zároveň k materiálu prikladom fotokópie z knihy Qui est qui en France, údaje a adresy poslancov, ktorí sa k danej problematike vyjadrovali, alebo mohu mať k danej problematike vzťah,
- priložený zoznam hlavných franc. mas médií,
- priložené fotokópie článkov z tlače o ceste franc. predsedu vlády Rocard do Austrálie, Novej Kaledónie, Fidží, Wallis a Futuna a Polynézie,

Námietka na aktívne opatrenie Trh z roku 1989, ktorým chcela ŠtB vyvolať rozpory medzi poslancami Francúzskej Polynézie a predstaviteľmi francúzskej vlády, aby zmarila integráciu do jednotného trhu Európskeho hospodárskeho spoločenstva
Zdroj: ABS ČR

Forma prevedenia : spracoval falz listu, ktorého obsah je v prílohe menom predsedu uvedenej Komisie BOITEUX a tento začal na adresu poslancov franc. Polynézie Alexandre LENTIEFF, Emile Vernaud, upravený list s podobným obsahom na adresu Bernard TAPIE a ďalší upravený list vybraným franc. mas médiem. Listy by boli spracované podľa vzoru listu predsedu Komisie BOITEUX franc. ministroví finanční, ktorý v prvej časti správy Komisie. Mohlo by sa jednať o fotokópie.

Takto spracované listy budú odoslané rezidentúrou Paríž.

Zisťovanie ohlasov :

- z franc. tlače a mas médií, kde bude list zaznamenaný,
- z debaty poslancov v parlamente - KP na OBÚ pravidelné odoberá Journal Officiel, kde sú uverejňované poslanecké rozpravy a debaty,
- cez člena komisie Christian de BOISSIEU, kde si KP vytvára podchod na jeho kontakt / údaj k tomuto budúcomu styku na odbore AL/ ,

Vydája :

- na spracovanie falzu v rámci odboru VU,
- poštovné v rámci rezidentúry Paríž,

Poznámka : doporučujem prípravu AO konzultovať s odborným konzultantom odboru VU v problematike ekonómie so zameraním na EHS, upozorňujem, že v správe Komisie na str. 16 je stanovisko k daňovým otázkam franc. zámořských teritorií, ktoré prípadne môže byť vhodné odborom VU rozpracované a využité na ďalšie fázy AO.

Stanovisko rezidenta :

Reprezentant rezidentu Paríž Spracoval : Pajor, 196482

Jan. 10. Odporúčajúci príloha nájdete na strane 20. Zložka
údajov a funkčného systému zamestnancov

PP. 184

Námietka na aktívne opatrenie Trh z roku 1989, ktorým chcela ŠtB vyvolať rozpory medzi poslancami Francúzskej Polynézie a predstaviteľmi francúzskej vlády, aby zmarila integráciu do jednotného trhu Európskeho hospodárskeho spoločenstva
Zdroj: ABS ČR

Pán poslanec,

z tlače posledných dní som sa dozvedel o Važich obavách,
ktoré máte ako poslanec na francúzsku Polynéziu z krokov súčasnej
francúzskej vlády predsedu p. Michela Rocardu, na spoločnej trh od
roku 1993.

Dovolujem si Vás upozorniť, že otázky postavenia francúzskych
zámořských území (DOM-TOM) po roku 1992 prejednávala aj komisia
(Commission de réflexion économique pour la préparation de l'éché-
ance de 1992), ktorej som predsedom vo februári 1988. P i tam
mavrhnuté konkrétné kroky v oblasti nepriameho danenia a zdanenia
kapitálu, ktoré by zvýhodňovali francúzské zámořské teritória. Sprá-
va zo zasadania komisie bola postupená vtedajšiemu štátnemu ministru
pre ekonómiu, financie a privatizáciu p. Balladurovi.

Je mi známe, že súčasný socialistický kabinet p. ministra Bérégovoy
od tohto zámeru upúšťajú a francúzské zámořské územia sa takto po roku 1992
dostanú v rámci Spoločného trhu do znevýhodnených daňových ľažkostí.
V súčasnosti nemôžem posadiť, aké zámery boli prijaté po nedávnej
cese predsedu vlády p. Rocardu vo francúzskej Polynézii, ale nepred-
pokladám zmenu negatívneho prístupu vzhľadom na veľké ambície, ktoré
má francúzska vláda počas svojho predsedníctva v EÚ.

Doporučujem v tejto otázke Vašu priamu interpeláciu v parlamente
na adresu p. Bérégovoy počas jesenného zasadania.

Ostávam, pán poslanec, v hlbokej úte

M. BOITHEUX

Návrh tzv. fals listu poslancovi Francúzskej Polynézie
v rámci aktívneho opatrenia Trh z roku 1989
Zdroj: ABS ČR

často oportunistické a formované miestnymi podmienkami.
Neexistuje žiadna veľká stratégia okrem oslabenia EÚ a NATO
a vytvorenia priaznivejšieho prostredia pre seba.

To zahŕňa širokú škálu aktérov – od úradníkov a médií cez
vojenské hrozby až po obchodné loby a špiónov. Rusko sleduje
v rôznych krajinách rôzne priority. To je do značnej miery deter-
minované koreláciou medzi silou národných inštitúcií krajín
a ich zraniteľnosťou voči ruskému vplyvu.

Napriek tomu existuje snaha koordinovať určité operácie
naprieč platformami. Pokial existuje uzol velenia a riadenia, je
to v rámci prezidentskej administratívy, ktorá je možno najdô-
ležitejším samostatným orgánom v rámci vysoko deinštitucio-
nalizovaného štátu Ruska.

Bez toho, aby sa Európa vzdala nádeje na presvedčenie
Moskvy, aby zmenila svoju politiku, musí riešiť svoju vlastnú
zraniteľnosť: „opraviť strechu“ namiesto toho, aby jednoducho
dúfala, že dážď prestane. Okrem iného to zahŕňa riešenie úpadku
demokracie v niektorých častiach kontinentu“ (Galeotti, 2017).

Aj pre Slovensko v dlhodobom horizonte platí, že obme-
dziť vplyv dezinformácií možno len tak, že sa vzdelávací
systém, mediálne prostredie a politický systém prispôsobi
informačnému veku. Je tu však ešte jeden základný problém,
ktorý spočíva v neustálom spochybňovaní euroatlantického
ukotvenia Slovenska. Na základe akého hodnotového kon-
senzu by mali občania Slovenska odmietať dezinformačné
naratívy?

**Domnievame sa, že týmto konsenzom v prípade Slo-
venska musí byť odmietnutie a odsúdenie totalitných reži-
mov. Slovenská spoločnosť si musí odpovedať na otázku,
či chce patriť do hodnotového rámca „Ruského sveta“. Medzi hodnotami, ktoré predstavujú sloboda, ľudské práva, ľudská dôstojnosť, demokracia, a „Ruským svetom“ neexistuje kompromis, je možné vybrať si len jedno.**

Náš prístup k čiastkovému riešeniu problému sme už naznačili. Je ním vzdelávanie mladej generácie o totalitných režimoch v 20. storočí na Slovensku, kde je možné analógiami ukázať a upozorniť, že riešenia totalitných režimov presadzované včerajšími ideológmi a vykonávateľmi s ich heslami, nálepkami a nástrojmi budú vždy, teda aj dnes, viest k rovnakým výsledkom – masívnomu porušovaniu slobôd a ľudských práv až po popretie tých najelementárnejších, akým je právo na ľudský život. Súčasťou je moderovaná diskusia, v ktorej majú študenti možnosť v otvorenej diskusii vyjadrovať svoje skutočné názory, obavy a riešenia s uvedením, z akých zdrojov čerpajú. Tieto názory musia byť s rešpektom vypočuté a pri výmene argumentov majú byť relevantné tie, ktoré sú podopreté odborným výskumom a historickými prameňmi.

Ked' sme hovorili o analógiách, tabu nesmie byť ani diskusia o aktuálnej politickej situácii, ktorá nie je propagáciou politických strán. Moderátor takejto diskusie však musí byť prísně nezávislý a študenti samostatne argumentujú v prospech ich preferencií pre najlepšie riešenia pre komunitu, samosprávu a celú krajinu.

Našou najúprimnejšou snahou je, aby Slovensko bolo demokratickou krajinou aj v budúcnosti.

ZDROJE

Archív ÚPN:

A ÚPN, I. správa ZNB, reg. č. 10443/121

Archiv bezpečnostních složek:

ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 90039
ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 90060
ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 90071
ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 90083
ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 81282/108
ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 81282/114
ABS, f. I. S-SNB, reg. č. 81067/101
ABS, f. I. S-SNB, SF 12
ABS, f. I. S-SNB, SF 56
ABS, f. I. S-SNB, SF 362
ABS, f. I. S-SNB, SF 474
ABS, f. I. S-SNB, SF 615

Alvarová, A. 2019. *Průmysl lží. Propaganda, konspirace a dezinformační válka*. Stanislav Juhaňák — TRITON, Praha.

Andrew, CH., Mitrochin, V. 2001. *Neznámé špiónážní operace. KGB. Mitrochinův archiv*. ACADEMIA, Praha.

Bonhoeffer, D. 1991. *Na cestě k svobodě. Listy z vězení*. Vyšehrad, Praha. Dostupné z: https://rozmlovy.cz/autori/moderni-theologie/dietrich-boenhoeffer/#O_hlouposti

Duchéne, G. 1983 — *Kritický rok*. Le Monde in: Svědectví, čtvrtletník pro politiku a kulturu, Ročník XVII-císlo 68-1983

- Hrubý, D. 2022. Pavel Žáček: Proruská entita v naší společnosti se zmenšuje. *Dezinformace mají tento proces zvrátit*. Týdeník FORUM. 16. 3. 2023 Dostupné z: <https://www.ods.cz/clanek/24188-proruska-entita-v-nasi-spolocnosti-se-zmensuje-dezinformace-maji-tento-proces-zvratit>
- Galeotti, Mark. 2017. *Controlling Chaos: How Russia manages its political war in Europe*. Dostupné z: https://ecfr.eu/publication/controlling_chaos_how_russia_manages_its_political_war_in_europe/
- Grohmann, J. 2015. *Hybridní války podle Valerije Gerasimova*. Dostupné Z: <https://www.armadninoviny.cz/hybridni-valky-podle-valerije-gerasimova.html>
- Rendek, P. 2019. Operace "Denver" - dezinformační operace KGB a Stasi týkající se AIDS. Dostupné z: <https://www.minulost.cz/?q=cs/operace-denver-dezinformacni-operace-kgb-stasi-tykajici-se-aids>
- Schulz, M. (ed.). 1984. *Mír, Mírové hnutí, Kresťanská etika*. OPUS BONUM. Mnichov
- Slávik, M. 2009. Spolupráce rozvědky StB a KGB v oblasti aktivních opatření. In: Aktivity NKVD/KGB a její spolupráce s tajnými službami střední a východní Evropy 1945–1989 II Sborník s medzinárodné konference. ÚSTR, Praha s. 183.
- Ako sa verbujú špióni na Slovensku: Povedal som v Moskve, že si dobrý chlapec. Denník N, 15. 3. 2022. Dostupné z: <https://dennikn.sk/2767779/ako-sa-verbuju-spioni-na-slovensku-povedal-som-v-moskve-ze-si-dobry-chlapec-video/>
- Odhaliла Putinove trollie farmy: Kamkoľvek prídem, chcú ma zabít. Pripravujem sa na najhoršie*. Denník N, 10. 6. 2020 Dostupné z:

- <https://dennikn.sk/1922099/odhalila-putinove-trollie-farmy-kamkolvek-pridem-chcu-ma-zabit-pripravujem-sa-na-najhorsie/?ref=inm>
- "Nebezpečenstvo propagandy spočíva v tom, že niekedy jej začne veriť sám propagandista. Pozrite sa na Lukašenka" Mediálny výskumník Grigorij Asmolov o tom, ako sa propaganda zmenila v ére internetu. Meduza, 23. 8. 2020. Dostupné z: <https://meduza.io/feature/2020/08/23/opasnost-propagandy-v-tom-ctho-inogda-propagandist-sam-nachinaet-v-nee-verit-posmotrite-na-lukashenko>
- Exkotlebovec Mihalčin o ruskej šponzáži: Garbár mi niečo naznačil, stopol som ho. Pýtal sa ho na neverejné zasadnutia*. SME, 17. 3. 2022. Dostupné z: <https://presov.korzar.sme.sk/c/22863521/ja-a-rusky-spion-omyl-garbar-mi-len-nieco-naznacil-vravi-mihalcin-od-suju.html>
- Orgány LLR sa prikláňajú k presvedčeniu, že Popasnaju neobnovia. TASS, 9. 8. 2022. Dostupné z: <https://tass.ru/mezhunarodnaya-panorama/15434097>
- „Smrť sa vkráda“. Život a osud mesta Popasna, ktoré Rusko takmer úplne zničilo a teraz nemá v úmysle obnoviť*. Novaya Gazeta Europe, 22. 8. 2022. Dostupné z: <https://novayagazeta.eu/articles/2022/08/22/death-creeps-in>
- The Capitals: Většina Slováků chce, aby Rusko vyhrálo válku. Euractiv, 15. 9. 2022. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/politika/news/the-capitals-vetsina-slovaku-chce-aby-rusko-vyhralo-valku/>
- Prajú si Slováci viac víťazstvo Ruska alebo Ukrajiny? Čerstvý prieskum Focusu pre Globsec ukazuje priaznivejšie výsledky. Denník N, 5. 10. 2022. Dostupné z:

<https://dennikn.sk/3040491/praju-si-slovaci-viac-vitazstvo-ruska-alebo-ukrajiny-cerstvy-prieskum-focusu-pre-globsec-ukazuje-priaznivejsie-vysledky/>

Szomolányi, Soňa. 2015. *Neustále obavy, že Slovensko spadne do ruskej sféry vplyvu.* SME, 3. 4. 2015. Dostupné z:

<https://komentare.sme.sk/c/7732948/neustale-obavy-ze-slovensko-spadne-do-ruskej-sfery-vplyvu.html>

Fico: Rusko musím považovať za strategického partnera.

Hospodárske noviny, 10. 12. 2011. Dostupné z:

<https://hnonline.sk/slovensko/467653-fico-rusko-musim-povazovat-za-strategickeho-parnera>

**Realizované s finančnou podporou
predsedu vlády
Slovenskej republiky**

Copyright © Living Memory 2023
Texty © Mgr. Ľubomír Morbacher, PhD.
a Mgr. Martin Slávik, Ph.D.
Dizajn © Peter Nosáľ

